

PLODNO SREČANJE

Ali je imel tiskarski škrat prav, bi se lahko vprašali po srečanju, ki ga je imelo skupno slovensko zastopstvo 24. januarja na tržaški prefekturi s podtajnikom na italijanskem zunanem ministrstvu, vidnim predstavnikom Demokratične stranke levice Pierom Fassinom.

Pred dvema tednoma je namreč tiskarski škrat v članku o političnem položaju Slovencev v Italiji spremenil ugotovitev, da je Slovenska skupnost "precej nezadovoljna z dosedanjim delom levosredinske vlade", v mnenje, da je "precej zadovoljna". Razgovor s Fassinom pa je zdaj vzbudil upanje, da se je v odnosu oblasti do slovenske manjšine res nekaj spremenilo in da se začneja novo, bolj naklonjeno obdobje, ki bi lahko, končno, prineslo nekaj zadovoljstva.

V zadnjih desetletjih smo slišali preveč neizpoljenih obljub, da bi zdaj opustili zmernost v ocenah, zlasti zato, ker gre tudi pri zagotovilih, ki jih je dal Fassino, v veliki meri za napovedi, ne pa za izvršena dejstva. Jasni pa so nekateri premiki in stvarne obljube, ki jih je treba poudariti.

Spomniti se je treba nekaterih mejnikov v tej zakonodajni dobi. Najprej dejstva, da se je velika večina Slovencev v Italiji na volitvah 21. aprila lani opredelila za stranke, ki danes podpirajo Prodijevo vlado v Rimu. Oljka je že pred volitvami sprejela več obveznosti glede reševanja naših manjšinskih težav. Do prvih jasnejših potez je prišlo šele 3. septembra lani, ko sta se v Rimu srečala italijanski in slovenski zunanji minister, Dini in Kračun. Vodja italijanske diplomacije je takrat obljubil hitro reševanje odprtih vprašanj in poveril podtajniku Fassinu, da se o tem pomeni z zastopniki manjšine. Do srečanja je prišlo 8. oktobra. Skupno slovensko zastopstvo je Fassinu izročilo posebno spomenico. Njena značilnost je bila v tem, da se je vzporedno lotila odprtih vprašanj na dveh tirihi. Ko je od vlade zahtevala hitro odobritev pravičnega zaščitnega zakona, je naštel tudi vrsto nujnih zadev, ki bi jih lahko vlada rešila še pred zahtevnim zakonodajnim postopkom za sprejetje zaščitnega zakona.

Na srečanju 24. januarja se je pokazalo, da je Fassino sprejel dvotirno, a vzporedno reševanje problemov, in da je vzel resno vse omenjene točke, saj je o vsaki poročal, koliko in kdaj je rešljiva.

Glede zaščitnega zakona je zelo pomembna ugotovitev, da je vlada opustila vztrajanje pri nekdanjem (oz. dopolnjenem) Maccanicovem osnutku, ki je bil tudi za Fassina oktobra sprejemljiv kot izhodišče. Osnova za razpravo v parlamentu je zdaj besedilo, ki ga je pred leti oblikovalo skupno slovensko zastopstvo in ki so ga v tej zakonodajni dobi predložili valdostanski poslanec Caveri v poslanski zbornici in komunisti v senatu. Še kako pomembno je torej bilo, da smo sami podrobno oblikovali svoje zahteve, glede katerih bodo zdaj vlada in ostali parlamentarci razčističevali svoja stališča.

IVO JEVIČNIKAR

Letošnjega tradicionalnega noveletnega srečanja Slovenske skupnosti se je med drugimi udeležil Državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Peter Vencelj. Srečanje je bilo v restavraciji Sardoč v Prečniku (Foto R. Devetak).

ITALIJANSKA NOTRANJA POLITIKA

DVODOMNA KOMISIJA JE TUDI NAŠ PROBLEM

DRAGO LEGIŠA

O d mnogih notranjepolitičnih problemov, ki ta čas zaposlujejo italijanske vodilne kroge, je gotovo najbolj pereča institucionalna oziroma ustavna reforma. O njej je govoril že več let, saj je bil parlament že ustanovil dvodomno komisijo, ki ji je predsedoval znani krščansko-demokratski politik in bivši predsednik politik in bivši predsednik vlade De Mita. Zaradi razsula celotnega političnega in strankarskega sistema, katerega glavna os sta bili Krščanska demokracija in Socialistična stranka, je omenjena komisija ostala mrtvorojen otrok. Razvoj dogodkov pa je kmalu pokazal, da je takšna reforma nujna, njena izvedba pa neodložljiva.

Velika večina političnih strank in gibanj se je spet odločila za dvodomno parlamentarno komisijo in zavrnila zahteve in predloge, naj za tako pomembne reforme poskrbi ustavodajna zbornica, ki naj jo izvolijo volilni upravičenci. Za to pot se je zavzemal in se še zavzema bivši krščansko-demokratski politik in pobudnik raznih referendumov Mario Segni, ki ga med drugimi podpira bivši predsednik republike Cossiga. Tudi voditelj Nacionalnega zavezništva Fini je bil še do pred kratkim za ustavodajno zbornico, a se je nazadnje uklonil volji Silvia Berlu-

sconija, voditelja "pola svo-boščin", ki mu pripada tudi Finijevo gibanje.

Predlog zakona o dvodomni komisiji je 16. t.m. odobrila z dvotretjinsko večino tudi poslanska zbornica, s čimer je bil popolnoma izčrpan zahtevni parlamentarni postopek (dvojno branje v obeh zbornicah in kvalificirana večina). To komisijo bo sestavljalo 35 poslancev in 35 senatorjev. Do 30. t.m. so posamezne parlamentarne skupine morale predložiti seznam kandidatov predsednikoma obeh zbornic, ki sta pristojna za imenovanje članov dvodomne komisije. Ta bo iz svoje srede brž po umestitvi s tajnim glasovanjem izvolila predsednika. Glavni favorit za to funkcijo je osrednji tajnik Demokratične stranke levice Massimo D'Alema, ki ni le voditelj trenutno največje italijanske stranke, temveč tudi odločen zagovornik stališča, da je dvodomna komisija najhitrejša in najbolj gotova pot do ustavnih reform. V tem pogledu je Silvio Berlusconi baje njegov največji zaveznik.

V čem naj bi obstajale te reforme? Opozoriti je predvsem treba, kako je parlament že odločil, da ne more biti predmet reforme prvi del sedanje republiške ustave, ki določa "pravice in dolžnosti" državljanov. Dvodomna komisija bo zato obravnavala drugi del ustavne listine, ki govori o "državni ureditvi". Predmet razprave bodo torej: parlament, predsednik republike, vlada, sodstvo, dežele, pokrajine in občine ter ustavna jamstva.

Delo dvodomne komisije seveda pobjiže zanima tudi narodne manjšine, med njimi našo slovensko manjšino. Res je sicer, da šteti ustavni člen - ta pravi, da "republika varuje s posebnimi normami jezikovne manjšine" - ne bo predmet razprave, a imamo v drugem delu ustavne listine številna poglavja, ki neposredno zadevajo pomembne in celo življenjske aspekte manjšinske problematike. Tu lahko pride do oblikovanja takšnih določb in določb, ki utegnejo celo poslabšati sedanje že tako pomanjkljivo

stanje. Zato bi bilo prav in celo nujno, da bi Slovenci v Italiji zelo od blizu spremljali delo dvodomne komisije. Nujno bi bilo navezati v ta namen tudi tesne stike z Južnimi Tirolci in Aostanci, ki bodo gotovo imeli svoja zastopnika v tej komisiji.

Glede na dosedanje skoraj polstoletne izkušnje upravičeno dvomimo, da bomo sami naleteli pri velikih vsedržavnih strankah na razumevanje in podporo za pravično ureditev naših specifičnih problemov. Zato bo nujno tudi posredovanje matične države in seveda vseh vplivnih demokratičnih krogov po svetu in predvsem v Evropski zvezi. Pri tem si upamo celo trditi, da je pravična ureditev manjšinskih problemov pomembnejša od npr. takšne ali drugačne ureditve države (federalistične, regionalistične itd.). Pri manjšini gre namreč za obstanek, medtem ko gre v drugih primerih za boljše ureditev predvsem družbenih in gospodarskih razmer, kar pomeni, da ni ogrožen sam obstanek ljudi.

Iz tega izhaja, da je dvodomna komisija, o kateri je te dni v italijanski javnosti toliko govora, problem, ki še kako zadeva tudi našo slovensko narodno manjšino v Furlaniji-Juljski krajini.

ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV Trst - Gorica - Videm
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - Gorica
SLOVENSKA PROSVETA - Trst

DAN SLOVENSKE KULTURE

Trst, 6. februarja 1997 - Kulturni dom: ob 20. uri odprtje razstave Lojzeta Spacala; ob 20.30 proslava
Gorica, 8. februarja 1997 - Kulturni center L. Bratuž: ob 20. uri odprtje razstave Lojzeta Spacala; ob 20.30 proslava
Špeter - 15. februarja 1997: v Beneški galeriji ob 19. uri odprtje razstave Lojzeta Spacala; v Občinski dvorani ob 20. uri proslava

02 Miro Oppelt
NEMŠKO-ČEŠKA SPRAVA

03 intervju
SAŠA RUDOLF

04 Metka Klevišar
ZAKAJ OTROKOM GOVORITI O SMRTI?

06 Mirjam Mikolj
S POGORIŠČA BO POGNAL CVET

14 Marko Tavčar
O OBREZOVANJU VINSKE TRTE

NEMŠKO-ČEŠKA SPRAVA

PRAŠKI PODPIS

MIRO OPPELT

Poslanica Janeza Pavla II. za svetovni dan miru ob treh letih, ki nas ločijo od zarje novega tisočletja ima uvodno geslo *Podari odpuščanje, prejmi mir*. Čas je, da se vsi skupaj odločno odpravimo na resnično romanje miru. Ni lahko hoditi skupaj, kadar nas bremenijo boleča doživetja ali celo stoletne delitve. Podarjeno in sprejeto odpuščanje je nujen pogoj za napredovanje proti resničnemu trdnemu miru. Priznanje krivd iz preteklosti je prva stopnja, ki pelje do junaškega odpuščanja.

Sedem let po padcu berlinskega zidu sta 22. januarja izkazala svoj pogum nemški kancler Helmut Kohl in češki premier Vaclav Klaus s praškim podpisom sprave listine. Nosilna stebra pogodbe o prijateljstvu in sodelovanju sta drugi in tretji člen. Gre po eni strani za priznanje odgovornosti za vlogo Nemčije v zgodovinskem procesu, ki je vodil do podpisa Münchenskih sporazumov 1938. leta in pripravljaj vzdušje za beg in kasneje za vračanje oseb z obmejnih območij nekdanje Češkoslovaške ter za njeno uničenje in zasedbo. Nemčija obžaluje trpljenje in krivice, zadane češkemu ljudstvu z zločini nacionalsocializma, se klanja žrtvam nacionalsocialistične diktature tistim, ki so se ji upirali. Zaveda se tudi, da je nacistična politika do češkega ljudstva prispevala k ustvarjanju okoliščin za beg in prisilno odseljevanje v Nemčijo Nemcev, živečih na Češkoslovaškem po drugi svetovni vojni. Češka obžaluje, da je ob koncu vojne prišlo do izгона sudetskih Nemcev, do razlastnitvenja in odvzema državljanstva ter da so trpele nedolžne osebe in je prišlo do kolektivne naprtilve odgovornosti. Izrecno obžaluje, da je do tega prišlo v nasprotju s humanitarnimi in pravnimi načeli ter ni bilo mogoče kaznovati krivcev na osnovi amnestije iz l. 1946.

S pravno listino je odprta pot v nove odnose. Pomemben je skupen sklad za utrditev prijateljstva. Med drugim je namenjen seznanjanju mladih z zgodovinskimi dejstvi. Listina sloni torej na zdravem

temelju. Usmerjena v bodočnost, jemlje na znanje zgodovinska dejstva in odgovornosti, a, kot pravi papež v letošnji mirovni poslanici, odpuščanje nikakor ne izključuje iskanja resnice, ampak to iskanje zahteva. Italijansko časopisje je presenetljivo malo prostora posvetilo zglednemu zgodovinskemu dogodku, za katerega so se odločili nemški in češki voditelji, nasprotujočemu javnemu mnenju navkljub. Gotovo je po vsej verjetnosti šlo za realpolitični pristop, a ob močnem vzgibu, ki ga je pred dvema letoma dal predsednik Vaclav Havel. Kancler Kohl je takrat izjavil, da je Nemčija pripravljena stisniti roko sprave, ki jo je ponudil Havel. Češki predsednik je bil pdčrtal, da je treba živeti z resnico, ker s polovičnimi resnicami človek nikoli ne ustvari pogojev za medsebojno zaupanje. Močnega ljubija pol drugega milijona sudetskih Nemcev v izgnanstvu pa se Kohl ni obotavljal opozoriti, da so se že v 50. letih s stutgartske listine odrekli slehernim povračilnim zahtevam in ni šlo za ratificirani meddržavni sporazum.

Pot do ratifikacije listine v obeh parlamentih bo menda še težavna. Državniki pa so storili res pogumno dejanje v skladu s poklicnostjo, da služijo skupnemu blagru. Šestdeset let po sramotnem popuščanju v Münchnu, prvi ključni druge svetovne vojne, je dana osnova za stvarno prijateljstvo in sodelovanje. Ob nemško-češkem dokumentu, ki vsebuje obojestransko priznanje krivic, so jalove marnje o vsevečjem nemškem vplivu. Zgled naj bo predvsem zavzetost, da se mladim posreduje pristne življenjske vrednote, se jim odpira dostop do zapletenosti človeške zgodovine in kulture ob razumevanju in spoštovanju, vzoru tistih ljudi, ki so bili delavci za mir in spravo. Tudi to je nadvse aktualna vsebina papeževih poslanice, ki poziva še vse, ki delujejo na področju sredstev javnega obveščanja, naj nikoli ne posredujejo sporočil, ki navdihujejo sovraštvo, nasilje in laž...

VEČINA ENEGA SAMEGA GLASA NI TRAJNA REŠITEV

DRAGO LEGIŠA

Kot je bilo pričakovati, bo slovenski poverjeni ministrski predsednik Drnovšek sestavil vlado, ki bo v parlamentu lahko računala na podporo 46 poslancev. Spet se bo torej izkazalo, da bo za potrditev nove vlade odločilen glas poslanca Cirila Pucka, izvoljenega na listi Slovenskih krščanskih demokratov, ki pa jim je po volitvah obrnil hrbet in se priključil Drnovškovega političnemu vozu.

Medtem ko pišemo, pristojni odbori Državnega zbora zaslišujejo posamezne kandidate za ministre. To delo bi morali opraviti do petka, 31. t.m. Če ne bodo nastopili novi zapletljaji, bo Državni zbor prihodnji teden izglasoval zaupnico novi vladi ministrskega predsednika Janeza Drnovška. Potem ko so "pomladne stranke" zavrnile obliko in program, ki ju je Drnovšek pripravil za t.i. vlado narodne enotnosti, je bilo jasno, da prihaja v poštev le koalicijska vlada Liberalne demokracije, Združene liste, upokojencev in Jelinčičeve nacionalne stranke. Ta koalicija pa lahko računala tudi na glas obeh poslancev iz vrst italijanske in madžarske narodne manjšine, ki sta že od vsega začetka podpirala Drnovška in sta torej, skupno s prebežnikom Puckom, odločilna za njegov uspeh.

Predsednik Liberalne demokracije si je torej v prvi rundi zagotovil zmago. Glede na razmerje političnih sil v parlamentu pa nikakor ne moremo trditi, da je zmagal tudi bitko. Iz njegovih izjav izhaja, da se tega dobro zaveda. Tako je večkrat ponovil, da je vlada odprta še drugim političnim silam, pri čemer je izrecno omenjal Slovensko ljudsko stranko, kateri je od vsega začetka ponujal ministrski za pravosodje in kmetijstvo.

Kljub večini enega samega glasa v Državnem zboru govori Drnovšku v prid splet "srečnih" okoliščin: povečini prijazen birokratski aparat in

dejstvo, da so domala vsi pomembnejši vzvodi gospodarske oblasti še vedno v rokah starih "aparatičkov", medtem ko so "pomladnikom" bližnji kadri tako rekoč brez izkušenj in torej v vseh pogledih šibki, čemur se po skoraj polstoletnem enoumju tudi ne moremo čuditi.

Končno lahko Drnovšek računala na sredstva množičnega obveščanja, o katerih kljub najboljši volji nikakor ne moremo trditi, da zagotavljajo pluralizem mnenj in stališč. Stanje se je po volitvah 10. novembra lani očitno poslabšalo, saj je iz osrednjega slovenskega prostora izginil dnevnik Slovenec, ki je kljub hudim pomanjkljivostim vendarle pokrival pomemben predel slovenske javnosti. Zdrav nadaljnji razvoj demokracije bi zato zahteval, da se tako huda praznina čimprej zapolni. Navsezadnje tako zahtevajo tudi koristi trenutne politične večine!

Vlada predsednika Drnovška je seveda stvarnost. Popolnoma odprta pa ostaja vprašanje njene trdnosti in predvsem učinkovitosti. Zaradi izrednih nalog, ki jih bo morala opraviti, je jasno, da bo naravnost prisiljena narediti vse, kar bo v njeni moči, da bo ustrezno okrepila svoj sedanji silni šibki parlamentarni blok, to je večino enega samega glasa.

Zakonodajni postopek se je uradno že začel, tokrat v komisiji za ustavna vprašanja poslanske zbornice. Poročevalec je zeleni Marco Boato, vlado pa bosta pri razpravah zastopala podtajnika na zunanem ministrstvu Fassino in na notranjem ministrstvu Adriana Vigneri. O primerčnosti novosti, da o naši zaščiti razpravlja najprej poslanska zbornica, kjer ni slovenskega parlamentarca in kjer je na dnevnem redu tudi okvirno besedilo o zaščiti jezikovnih skupnosti, bi se dalo razpravljati.

Glede ostalih, hitreje rešljivih vprašanj, je tudi nekaj pomembnih novosti. Glede zahteve po parifikaciji dvojezične šole v Špetru v Benečiji je Fassino dejal, da je postopek že tako daleč, da je potreben le še končni podpis šolskega ministra. Glede poddržavljenja slovenskega glasbenega šolstva pa se je vlada odločila za njegovo preoblikovanje v samostojni oddelek tržaškega italijanskega konservatorija. Za to bo potrebno zakonsko določilo.

Pozitivne so obljube o zagotovitvi nekaterih že doseženih ali obljubljenih pravic. Tako naj bi Sindikatu slovenske šole, ki so mu odrekli uradno priznanje, povrnili tak status s posebnim zakonskim določilom. Išče se tehnična rešitev za boljše vidljivost slovenske televizije RAI, obnovila se je nekdanja vsota državnih prispevkov za slovensko kulturo (v letu

1997 ponovno znaša 8 milijard lir), postopek za ratifikacijo slovensko-italijanskega sporazuma o priznanju diplom je v teku.

Glede prispevkov za slovenski dnevnik je Fassino zagotovil izplačilo že določenih zneskov, ni pa obljubil kakega povečanja. Glede Tržaške kreditne banke je podčrtal opravljeno delo za njeno rešitev s pomočjo denarnega zavoda iz Padove, ostaja pa dejstvo, da so se rešila delovna mesta, slovenske banke, rojene na podlagi Londonškega sporazuma, pa ni več.

Glede zajamčenega zastopstva Slovencev v izvoljenih telesih pa Fassino ni mogel povedati nič določnejšega. Kar zadeva deželo, parlament še ni izpolnil zahteve deželnega sveta, da bi se s spremembo deželnega statuta to omogočilo. Kar zadeva parlament, pa se bo morala s tem ukvarjati dvodomna komisija za ustavne prenosove. Fassino je svetoval slovenskim predstavnikom, naj stopijo v stik z njenim predsednikom, čim bo izvoljen. Pri vprašanju zajamčenega zastopstva pa so se spet pokazale razlike med samimi slovenskimi komponentami...

Dialog med vlado in slovensko narodnostno skupnostjo je torej stekel. Jasno pa je, da njegovi sadovi ne bodo padali sami od sebe, temveč bo treba okrepiti delo za dosego pozitivnih rešitev.

KATERA VEČKULTURNOST JE ZA MANJŠINO KORISTNA?

JANEZ POVŠE

V zadnjem času se je v manjšinskem prostoru pojavilo geslo o večkulturnosti. Kot vsaka misel, ki želi urejati sedanost ali prihodnost na ustreznejši način, zasluži to vso potrebno pozornost. Vso pozornost zategadelj, ker so velika gesla mnogokrat mnogoobrazna in jih je nemogoče razumeti na več načinov, odvisno od tega, iz kakšnega namena izvirajo.

V kolikor prihaja poziv k večkulturnosti s strani manjšine, bi bilo pričakovati, da bo naslovljen na večinski narod. Slej ko prej je vsepovsod v veljavi dejstvo, da manjšinsko življenje ni lahko, pri čemer je prav večinski narod tisti, ki svojim manjšinam zagotavlja boljše ali slabše pogoje. Usoda vsakršne manjšine je v temelju prvenstveno odvisna od večinskega naroda, ki svojim manjšinam namenja takšne ali drugačne razvojne možnosti. V tem smislu je seveda prav, da je manjšina v odnosu do večinskega naroda aktivna in da skupaj z njim soustvarja vse lepše odnose v dobro vseh. Geslo večkulturnosti, kot ga ponuja del naše manjšine, pa se začuda pretežno obrača, in v tem je presenečenje, na nasprotni del manjšinskega prostora. Kot da bi bil ta del manjšine, ki vidi srečnejšo prihodnost v načelu celovite narodnostne skupnosti, tako ali drugače zoper večkulturnost. Tako je ob oznanjevanju večkulturnosti mogoče istočasno slišati namige, da ome-

njeni drugi del manjšine te večkulturnosti ne premore, je ne more sprejeti ali celo zavrača vse, ki so narodnostno drugačni. Ti namigi pa so v resnici precej hude obtožbe. Zavzemanje za celovito manjšinsko narodnostno skupnost namreč ne pomeni in ni nikoli pomenilo, da bi s tem kdo zavračal sožitje z večinskim narodom in drugimi narodi ter narodnostmi. Kdor zatorej meni, da je treba politično narodnostno organizirani del manjšine učiti človeške kulture sožitja z večinskimi narodi in drugimi narodi, je docela zgrešil svoj cilj. V kolikor pa je temu tako, je tudi predlog za načelo večkulturnosti le lepa politična fraza, ki še vedno želi razdeljeno manjšino, predvsem pa svojemu nasprotnemu delu ne ponuja smotrne rešitve zblžanja in povezovanja.

Da je tako predlagana večkulturnost lepša na videz kot v resnici, pričča dejstvo, da se obrača tudi na matično Slovenijo, vendar tam za razliko od tukajšnjega prostora naslavlja svoj poziv na večinski, se pravi slovenski narod ali vsaj del njegove politike. Slovenija kot večinski narod naj upošteva večkulturnost oz. manjšine ter priseljence. Vsekakor je v odnosu na Slovenijo poziv k večkulturnosti pravilno usmerjen, v odnosu na manjšinske razmere pa se iz vprašljivih razlogov obrača na nasprotni del manjšine s podukom o lepšem obnašanju do večinskega in vseh drugih narodov. Prav gotovo je prav, da bi manjšina s svoje strani še vnaprej storila vse, da bi bila prijeten sosed vsakomur, še bolj pa bi bilo prav, da bi politična gesla izbirala s tistim namenom, ki bi manjšini v njenem notranjem življenju koristila, ne pa podaljševala nesmiselno razcepljenost.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 775419

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

LOGOTIP, KONCEPT: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 65.000,

INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 120.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / SAŠA RUDOLF

"KO NAS BODO VIDELI TUDI V MATICI, BODO NAŠI PROBLEMI POSTALI DEL MATIČNEGA VSAKDANA."

DRAGO LEGIŠA

Saše Rudolfa ni treba posebej predstavljati slovenski zamejski javnosti. Že skoraj štiri desetletja javno nastopa s pisano in zlasti govorno besedo. Od samega začetka izhajanja Novega glasa je Saša Rudolf naš stalni sodelavec. Sicer je glavni urednik slovenskih radijskih in televizijskih poročil in je torej odgovoren za celotno informacijo, ki jo ustanova RAI nudi Slovincem. Povedati je treba, da je z njegovim imenovanjem za glavnega urednika časniškarsko uredništvo deželnega sedeža RAI v Trstu prvič v svoji zgodovini postalo tudi formalno avtonomno.

FOTO HUMBACA

dejansko vsi naši ljudje lahko gledali slovenske programe na svoji televiziji?

Senatorja Camerini in Bratina sta že nekajkrat posredovala na pristojnih ministrstvih in dosegla, da je RAI skupno s tržaškimi pristojnimi oblastmi izdelal tehnični predlog osvetlitve zahodnega Krasa. Potrebna pa bi bila večja koordinacija pri zahtevi o dopolnitvi konvencije, ki naj zajema Beneško Slovenijo in ostale kraje do Trbiža. Nikakor pa ne bi smeli pozabiti na Laško, kjer so ljudje že zbrali nekaj sto podpisov. Naši politiki bi se morali zavzeti tudi za realizacijo projekta čezmejne televizije, ki edini lahko zagotovi popolno pokritje ne le prostora, na katerem živimo v Furlaniji-Juljski krajini, pač pa tudi večjega dela Slovenije. Šele ko nas bodo videli tudi v matici, bodo manjšinski problemi postali del matičnega vsakdana.

Zdaj pa nekaj osebnega: pri Goriški Moborjevi družbi je letos izšla tvoja knjiga z naslovom Xolotl, ki jo dejansko posvečaš svojemu očetu. Koliko je oče vplival, da je sin stopil na pot časniškarsva?

Priporoč sem posvetil ne le očetu, pač pa tudi tistim, ki jih v našem prostoru nismo dovolj ovrednotili, morda celo nanje hote pozabili. Kdo pa sploh pri nas ve kaj več o staromehiški kulturi? Komu je znana tragedija prekomorcev, ki so se vključili v boj proti nacifašizmu, pa so jih povojne slovenske oblasti obsodile vohunstva v korist zahodnih zaveznikov in v mnogih primerih likvidirale? Ob tretji obletnici smrti treh kolegov Saše Ote, Marca Luchette in Daria D'Angela v muslimanskem predelu Mostarja sem čutil dolžnost, da se spomnim njihove

blikovali v dobre časnikarje. Začetek televizijskega dvojčka je nedeljska in ponedeljkova *Športna tribuna*, ki bi se, ko nam bodo povečali število ur oddajanja, lahko razširila.

Gotovo imaš velike težave, ker ni dovolj ljudi v tvojem oddelku. So kakšne možnosti, da bi se nastavile nove moči?

Z uvedbo televizijskega dnevnika smo dobili dodatne štiri časnikarje, tako da nas je skupno 16. Zagotoviti pa moramo dnevno 7 radijskih poročil z jutranjima rubrikama in tedenske oddaje, kot so *Šport in glasba*, *Kmetijska oddaja*, *Vera in naš čas* in tako dalje. Tedensko pripravimo zgolj za radio preko 17 ur tekstov in intervjujev. K temu gre dodati še 3 tedenske ure televizijskih dnevnikov in *Športnih tribun*. Skupno torej nad 20 ur informativnih oddaj, kar je daleč nad normami podjetja. Že pred dobrim letom nam je bila zagotovljena preveritev delovnih obvez. Morda bo do nje prišlo v prvi polovici februarja.

Že dolgo vem, kako imaš rad gledališče. Kako je zdaj s to tvojo "ljubeznijo"? Še sodeluješ v vodstvu SSG?

Gledališče je moja prva in torej nepozabna ljubezen. Še vedno sem blizu našemu gledališču, čeprav z upravnega vidika bolj obrobno. V skupščini, ki po novem statutu izreče le mnenje o proračunu in repertoarju, zastopam tržaško pokrajino.

Kakšni so odnosi s slovenskim programskim oddelkom?

Za razmere v RAI vzgledni, saj nekatere oddaje skupno pripravljamo. Naj omenim le najnovejšo sodelovanje pri enournem prenosu iz škofije v Vittorio Venetu, v katerem smo našim poslušalcem predstavili novega tržaškega škofa.

Kako gledaš na prihodnost našega časniškarskega poklica in slovenskega časniškarsva pri nas?

S šibitvijo slovenske šole je tudi raven splošne kulture kandidatov za časniškarski poklic nekoliko nižja, predvsem kar zadeva čistočo govorjenega in pisanega jezika. Po drugi strani pa je najmlajša generacija dokazala večjo širino in pripravljenost pri uporabljanju novih tehnologij, saj je prav na tem področju v nekaj letih prišlo do prave revolucije. Mlad človek, ki se odloči za časniškarsvo, mora biti v prvi vrsti radoveden, skromen in dozeten za nasvete, kajti le praksa mu bo zagotovila poklicno rast. Seveda je pri tem potreben tudi prirojen čut za pripovedovanje in vzbujanje zanimanja pri bralcu ali poslušalcu. Časnikar se mora bogatiti iz dneva v dan in se ne zadovoljiti s prvim tekstom, ki ga napiše, saj je vsak članek moč popraviti, dopolniti, ga izboljšati.

POVEJ, KAJ BEREŠ!

Podatki agencije, ki v Sloveniji posreduje številke o tem, kaj kdo bere, poslušala ali gleda na Slovenskem, so zaskrbljujoči, saj smo nedavno zvedeli, da vsak Slovenec povprečno bere na dan samo deset minut slovenske revije, dvajset minut pa prebira slovenske dnevnike. V zameno gleda nad tri ure in pol televizijski program in poslušala čez štiri ure na dan radijske postaje. O knjigah in o tem, koliko jih kdo bere na Slovenskem, ni podatkov, ker pač knjige zvečine niso tržno zanimive, v njih se ne da oglašati, ne da se torej služiti z njimi.

Ko sem prijatelju pripovedoval te podatke, mi je dejal, da je stanje v Italiji gotovo slabše, če vemo, da se v Italiji na leto proda več hrčkov kot pa knjig. V hipu sem pomislil na lanskoletni seminar Zveze italijanskih katoliških časnikarjev FISC, na katerem je spregovoril tudi znani publicist Ferdinando Adornato. Ni se zaustavil pri retoričnem spraševanju o tem, koliko kdo bere časnike in revije; šel je dlje. Na glas se je vprašal, kako je možno, da se naša družba ne zaveda velikanske revolucije, ki je v teku. Gre namreč za velikansko revolucijo sredstev javnega obveščanja, saj so elektronska sredstva obveščanja - z grdo in nepotrebnostjo tujo besedo *elektronski mediji* - uvedla popolnoma nova razmerja na področju posredovanja informacije. S preprostimi besedami bi lahko rekli takole: danes smo priče temu, da se tiskana beseda in beseda nasploh umika podobi. Ne več torej *scripta in verba*, ampak predvsem *imago*, slika, film, video.

Naš odgovorni urednik dr. Legiša, ki je v časniškarskem poklicu že več kot štirideset let in je zato živa priča časov, ki jih ni več, rad pravi, kako plemeniti poklic so imeli v tiskarnah stavci in tiskarji. "Fantje, si niti ne predstavljate, kako velika je današnja revolucija, ki so jo prinesli s seboj računalniki. Upam si trditi, da je večja, kot pa je bila Guttenbergova iznajdba tiska. Danes časnikar ni več isto, kot je bil nekoč, danes tiskarjev ne potrebujemo več, niti stavcev ne," nam ob kavi večkrat pripoveduje dr. Legiša in spomini ga zanesejo med stavce in njihove čiste stroje, ki so danes že muzejski eksponati.

Urednik slovenskih časnikarjev Radia in TV Trst A Saša Rudolf v intervjuju lepo pravi, da bi Slovenci v matični državi imeli čisto drug odnos do zamejske stvarnosti, če bi jim s sliko vsak dan to stvarnost posredovali v njihove domove po televizijskem ekranu. Če cinizem ameriških časnikarjev, ki so dejansko avantgarda vseh časnikarjev po svetu, pripeljemo do konca, lahko zapišemo z njimi, da novica ne obstaja, če je ni posnela in predvajala televizijska postaja. Morda se bo to zdelo pretirano, v tej surovi trditvi pa je kanec resnice.

Kje bo torej mesto za tiskano besedo?

Gotovo se bomo morali navaditi na nove oblike posredovanja informacije; gotovo je tudi, da bo moral časnik iskati nove poti, kajti internet in elektronska sredstva javnega obveščanja so že stvarnost. Pred nami pa je tudi nova revolucija osebnega računalnika, ki naj bi v bližnji bodočnosti postal neka zmes radia, televizije, interneta, telefona, banke podatkov, tiskalnika, računalnika, telefonske tajnice in še česa.

Pri vsem tem pa bo neko svoje mesto morala imeti tudi tiskana beseda. Kakšno bo, bo pokazal čas. Gotovo pa bomo takrat zraven tudi mi z Novim glasom.

- JURIJ PALJK

3

ČETRTEK
30. JANUARJA
1997

MESTO IN VLOGA LAIKOV V CERKVI (3)

ZVONE ŠTRUBELJ

Zavest biti Cerkev v novozaveznih spisih

Novozavezni spisi nam predstavljajo različne modele Cerkev. Katere so skupne poteze, iz katerih lahko sklepamo na nespremenjeno bistvo Cerkev včeraj, danes in jutri?

Ko skušamo uskladiti vse novozavezne spise, ki so bili uvrščeni v kanonično listo, kar pomeni, da so avtentični izrazi enega samega evangelija, pridemo do nekaj pomembnih, velikih tem, ki jih na ta ali oni način obravnavajo vsi spisi. Da bi bili čimbolj konkretni, bomo te konstante izrazili s podobami, ki so vzete deloma iz biblične starozavezne tradicije, deloma pa iz tedanje helenistične kulture. V pričujočem prispevku bom predstavil dve biblični podobi.

Cerkev kot božje ljudstvo

Ta podoba Cerkev je vzeta iz stare zaveze, kjer je Izrael sebe imenoval "izvoljeno božje ljudstvo". V obdobju prvega oblikovanja Cerkev izraža kontinuiteto med Izraelom in tem, kar je nastalo iz Kristusove dediščine. Ta podoba uvršča Cerkev v celostno vizijo zgodovine odrešenja. Posrečeno poudari zgodovinski značaj Cerkev, kjer imata svoje mesto tudi greh in nenehna potreba po prenovi in reformi. Končno ta podoba posrečeno izraža tudi temeljno enakopravnost vseh članov božjega ljudstva. Izključuje torej zožitev pojma Cerkev samo na "odgovorne", na vodstveni kader. Za naše nadaljnje razmišljanje je to dragocen podatek!

Kje je novost te opredelitve glede na starozavezni pojem izvoljenega božjega ljudstva? Najdemo jo v navzočnosti Sv. Duha, ki daje tej skupnosti odprtost, razvoj, preobrazbo in jo opredeljuje v svoji transcendentni oziroma eshatološki razsežnosti. Novost te opredelitve je tudi povezava, ki jo ima božje ljudstvo s Kristusom. Ta odnos pa je slikovito izražen že v drugi biblični podobi, v Pavlovem opisu Cerkev kot Kristusovega telesa.

Cerkev kot Kristusovo telo

Ta podoba lepo izraža originalnost novozaveznega božjega ljudstva. Cerkev je neka organska enota. Sestavljena je iz raznih udov, ki so med seboj povezani. Tak prikaz Cerkev postavlja v ospredje občestvo (povezanost) vseh članov s Kristusom, ki je glava tega telesa. Kot vsak živ organizem ima tudi Cerkev svoje življenjske funkcije in svojo rast. To, kar ta organizem vzdržuje, je Kristusova velikonočna skrivnost, iz katere Cerkev živi.

V 1. pismu Korinčanom Pavel s to podobo opisuje lokalno cerkev in pomen zakramentov, zlasti evharistije, ki so kakor vitalne funkcije Kristusovega telesa. Ta podoba lepo izraža tudi edinost skupnosti, ki ima različne karizme in naloge. Verniki so kot različni udje, ki jih združuje Kristus z enostjo svojega skrivnostnega telesa.

V pismu Kološanom in Efežanom apostol Pavel to podobo razširi na vesoljno Cerkev in nadčasno (eshatološko) ter kozmično perspektivo. Kristusa predstavlja kot gospodarja vseh sil vesolja in kot suvereno oživljajočo glavo Cerkev, ki združuje Jude in pogane. Cerkev kot Kristusovo telo razširja v svet in v zgodovino to, kar je že uresničeno v glavi, v Kristusu. Kako enostavna, učinkovita in čudovita podoba Cerkev! V nadaljevanju bomo predstavili še tretjo biblično podobo, ki Cerkev predstavlja kot tempelj Svetega Duha.

CENTER ZA POMOČ ŽIVLJENJU - GORICA

Kot smo decembra že poročali, je goriški Center za pomoč življenju (*Centro di aiuto alla vita - CAV*) sodeloval na božičnem obrtno-umetniškem sejmu v Gorici. Vsem tistim, ki so na katerikoli način podprli to pobudo z nakupom majic ali darovi, se Center prisrčno zahvaljuje.

Prostovoljci, ki delujemo v njem, smo ob koncu leta posredovali javnosti nekaj podatkov, med katerimi beležimo rojstvo sedmih otrok mamic, ki so se zaradi vsakovrstnih težav obrnile na Center. Več družin smo oskrbovali s pleničkami, mlekom v prahu, oblekami in raznimi pripomočki za dojenčke. Nekateri prostovoljci, med ka-

terimi tudi skavti, se ukvarjajo s prizadetimi osebami tako, da pomagajo pri terapijah, rehabilitaciji, oskrbovanju ipd.

Center obstaja, ker je življenje velik božji dar, dejanje ljubezni in ga moramo zato ščititi od samega spočetja. Ker želimo nadaljevati naše poslanstvo in verujemo v molitev, smo čutili potrebo, da oblikujemo goriško bdenje v cerkvi na Rojcah (Campagnuzza), in sicer 1. februarja ob 20.30. Pripravili smo skupno refleksijo s petjem in molitvijo. Ob tej priložnosti bomo tudi predstavili delovanje Centra. Vsi prisrčno vabljeni!

- GORIŠKI CENTER ZA POMOČ ŽIVLJENJU

ZAKAJ TUDI OTROKOM GOVORITI O SMRTI?

"Če govorimo o smrti, govorimo zato, da bi lepše in bolj polno živeli." S tem dragocenim prispevkom uvajamo sodelovanje dr. Metke Klevišar, slovenske zdravnice, ženske leta 1995, ki nam ima veliko povedati.

METKA KLEVIŠAR

Neradi govorimo o smrti, čeprav je to neizbežen del našega življenja. Nekateri to misel odrivajo, češ da bomo o smrti razmišljali, ko bomo stari. V resnici pa umirajo okrog nas ljudje vseh starosti, tudi otroci in njihovi starši. Če bi se o smrti več pogovarjali, če je ne bi tako zelo izrivali, bi bili verjetno laže kos vsem stiskam, ki so povezane z umiranjem in žalovanjem.

Naš temeljni odnos do življenja in umiranja se začne oblikovati v družini, v kateri odraščamo, in je odločilen za vse poznejše življenje. Vzorec reagiranja ob boleznih in smrti, ki smo ga prinesli s seboj iz svoje družine, lahko vpliva pozneje tudi na naše poklicno delo, ne da bi se tega prav zavedali.

Starši vzgajajo predvsem s svojim zgledom, s svojim osebnim odnosom do življenja, boleznih in smrti. Vsakdanje življenje daje dovolj priložnosti tudi za pogovor o smrti. Za otroka tak pogovor nikoli ni prezgoden, seveda pa je način pogovora odvisen od otrokove starosti in dojemljivosti. Največkrat za to ni treba načrtovati posebnih učnih ur, ampak je treba samo spremljati vse, kar se v življenju dogaja. Razlog, da temu ni vedno tako, navadno ni v otrocih, ampak v starših, ki se te teme bojijo.

Mnogi otroci doživljajo prvo stisko zaradi smrti ob izgubi ljubljene živali, mucke, psa ali ptička. To otrokovo stisko je treba vzeti zelo resno in je hkrati lahko zelo dobra priprava na poznejše izgube. To je lahko tudi zelo dobro izhodišče za pogovor o smrti in žalovanju.

Otrok pa tudi ne moremo obvarovati pred soočenjem s smrtjo ljudi, ki jih imajo radi. Res, da to ni tako pogosto, pa tudi ne izredno redko. Zgodi se, da umre prijatelj iz okolice, iz vrtca, iz šole - zaradi nesreče ali zaradi bolezni. Še pogosteje se zgodi, da otroci izgubljajo stare starše. Najhuje je seveda, ko otroku umre eden od staršev. Vse te izgube so vedno boleče, so pa boleče še bolj, če o njih ne spregovorimo.

Če hočemo otroka pripraviti za življenje, mu pomagati, da bo pozneje kos bremenom, ki mu jih bo življenje prinašalo, je prav, da ga že od majhnega začnemo učiti, kako se je treba soočiti z resničnostjo življenja. V logoterapiji govorijo o tako imenovanih krizni pedagogiki, ki predstavlja zelo bistven del

vzgojnega dela, je pa izredno trd oreh tako za starše kot za vzgojitelje, ker zanj ni dovolj samo znanje, ki ga človek naštudira, ampak je to znanje nujno povezano z osebnim odnosom staršev oz. vzgojiteljev do temeljnih življenjskih danosti.

Otroci večinoma zelo normalno razmišljajo o temelj-

nih življenjskih resničnostih. Navadno so odrasli tisti, ki hočejo iz napačnega strahu in obzira otrokom to soočenje prihraniti, v resnici pa jim samo pokvarijo naravni odnos do boleznih, umiranja in žalovanja. Tako jih počasi "naredijo odrasle".

Ker večina staršev ni pripravljena na tovrstno vzgojo, na to, da bi svoje otroke soočili z resničnostjo, kakršna je, je treba pomagati tudi staršem.

Za konec bi želela reči še tole: Če govorimo o smrti, govorimo zato, da bi lepše in bolj polno živeli. Kvaliteta našega življenja je odvisna od tega, kako sprejemamo dejstvo smrti, kako spremljamo umirajoče in kako se od pokojnih poslavljamo. Ob zavesti, da je življenje v tej obliki, ki ga živimo tu in sedaj, končno, damo vsakemu trenutku večjo pozornost, izbiramo, kaj ima večjo prednost. Spremljanje umirajočih ni pomembno samo za tiste, ki umirajo, ampak morda še bolj za tiste, ki v tem trenutku živimo naprej. Umirajoči nas učijo živeti. Poslavljanje od pokojnih je za človeka že od nekdaj ena od osrednjih skrbi. Za pokojne je življenje že mimo, za žive pa je kultura poslavljanja odločilna tudi za poznejši proces žalovanja.

Da bi lepše in bolj polno živeli, moramo zato vzgajati otroke že od vsega začetka za pravičen odnos do smrti in žalovanja.

SLOVENSKE KATOLIŠKE REVIE ZUNAJ SLOVENIJE

Poglejmo, kako je s katoliškimi revijami za Slovence zunaj Slovenije.

Takoj naj omenimo, da jih imamo po vseh celinah, kjer bivajo slovenski izseljenci, razen v Aziji. V Argentini izhaja mesečnik *Duhovno življenje* s priložjo za otroke. To je najstarejša slovenska revija med izseljenci, saj so jo zamislili že v tridesetih letih za slovenske zlasti primorske izseljence, ki so takrat zaradi gospodarske krize v velikem številu odhajali v Argentino.

V ZDA imamo mesečnik *Ave Maria*, ki ga izdajajo franciškani v Lemontu. V sosednji Kanadi izhaja revija *Božja beseda*. Gre za dvo-mesečnik, ki ga izdajajo Slovenski misijonarji (lazaristi) v Torontu.

Tudi Avstralija ima svojo versko revijo, ki ima naslov *Misli in jo izdajajo tamkajšnji*

franciškani, ki imajo skrb za tamkajšnje slovenske izseljence.

V Evropi omenimo najprej revijo *Naša luč*. Gre za glasilo slovenskih izseljenških duhovnikov v zahodni Evropi. Prinaša poučne in verske članke ter poročila iz življenja izseljencev v državah zahodne Evrope.

V Rimu imamo glasilo *Mi med nami* kot glas društva Slomšek v Rimu. Na Korškem izhaja revija *Družina in dom*, za katero skrbi celovška Mohorjeva družba. Pri nas na Primorskem pa izhaja v Trstu *Mladika*, ki jo izdaja Slovenska prosveta. Goričani že od leta 1946 skrbimo za otroško revijo *Pastirček*, ki jo vsi poznamo.

Gre za revije, ki imajo namen utrjevati med bralci versko in narodno zavest, zato skrbijo zanje predvsem dušni pastirji.

KH

VEČ KOT PRIJATELJA

Norberto Bobbio je ugleden italijanski filozof in pravnik, izrazil laik, 87 let star, "človek razuma in dvoma," kot se sam imenuje. Ernesto Olivero, upokojen 55-letni bančni uslužbenec in družinski oče, je človek molitve, ustanovitelj gibanja Sermig (*Servizio Missionario Giovani*), kandidat za Nobelovo nagrado za mir. Zelo sta si različna, obenem pa sta velika prijatelja. Več kot prijatelja. Pred kratkim je Olivero poslal papežu prošnjo in dokumentacijo s predlogom regule, da bi Bratstvo upanja Sermig postalo priznan verski red. Med devetimi uvodnimi posegi je tudi zanimivo Bobbiovo pismo Oliveru, ki ga je v tem mesecu objavil italijanski dnevnik *La Repubblica*.

"Kako sva se srečala, se ne spominim," ugotavlja filozof; "vem pa, da si ti srečal mene in ne jaz tebe." Skupno sta trpela, ko sta razmišljala o zlu, ki prizadeva najmanjše, tiste, ki so prisiljeni živeti na robu družbe; in obenem sta se zgražala nad krivičnim početjem nasilnih mogočnejšev. Bobbio nadaljuje: "Ne morem izbrisati iz spomina lepih nasmejanih oči brazilskega otroka, bolnega z AIDS-om; ti si mi pokazal njegovo fotografijo na enem najinih zadnjih srečan. Ko sem te vprašal, ali bo preživel, si rekel, da ne. Vedno sem iskal odgovor na vprašanje zla, bolje, na vprašanje neskončnih oblik zla v človekovi zgodovini. Ti si ga našel? Jaz ne." Z veliko ponižnostjo tedaj izjavi: "Ali se lahko še naprej sprašujemo: Zakaj? Edini odgovor je verjetno tisti, za katerega si se odločil ti, Ernesto, ko posvečaš svoje življenje ljudem, da bi jim manjšal trpljenje in vzbujal upanje, čeprav veš, da je tvoj prispevek lahko majhen kot drobec peska..."

Italijanski erudit in filozof še pravi o sebi: "Ali sem lahko toliko ošaben, da se imam za človeka dobre volje? Puščam odprto vprašanje. Nisem človek vere, sem človek razuma. Razum pa je zahteven, postavlja meje, onstran katerih se začneta dvom... Tvoj poziv ljudem dobre volje, »ki mislijo, da ne verujejo, in vendar so s svojo razumsko doslednostjo zmeraj ostali v tesnem dialogu z nami«, je dejanje zaupanja; to lahko poruši stare zidove, ki so se zdeli nepremostljivi..."

DD

SLOVENSKI KATOLIŠKI ČASNIKARJI V LJUBLJANI

"POMISLITE NA VELIKO ODGOVORNOST, POVEZANO Z VAŠIM POKLICEM!"

JURIJ PALJK

Urednik Družine Janez Gril govori na srečanju časnikarjev

Nadškof Franc Šuštar

Urednik Ognjišča Franc Bole

V petek, 24. januarja, je bilo na god sv. Frančiška Saleškega, zavetnika časnikarjev in publicistov, v Ljubljani srečanje slovenskih katoliških časnikarjev s slovenskim metropolitom dr. Alojzijem Šuštarjem, ki je priredil sprejem zanje.

V škofijski kapeli smo imeli sv. mašo, ki jo je daroval nadškof Šuštar. V homiliji se je spomnil obiska sv. očeta v Sloveniji in poudaril pomembno vlogo sredstev javnega obveščanja. Zahvalil se je vsem časnikarjem, ki so v dneh papeževega obiska poročali o njem, napovedal pa je tudi važne dogodke, katerim bodo morali v letošnjem letu še posebej katoliški časnikarji posvetiti veliko pozornosti; tako bo v Gradcu v mesecu juniju veliko ekumensko srečanje, ki se ga bo udeležila tudi slovenska Cerkev. Omenil je še kongres v Wrocławu in bližnji jubilej leta 2000, na katerega se mora tudi slovenska Cerkev dobro pripraviti.

Msgr. Šuštar je po sveti maši priredil v škofijskem dvorcu sprejem za slovenske katoliške časnikarje in jih prosil, naj se zgledujejo po sv. Frančišku Saleškem, ki je v življenju zares "postal vsem vse". Katoliški časnikar se mora zavedati, da nas Gospod pošilja oznanjat evangelij, je dejal dr. Šuštar, zato mora pisati in živeti Resnico. Nadaljeval je z mislijo, da moramo storiti vse, da bi čim več ljudi spoznalo evangelij.

Dr. Janez Gril, urednik Družine, je prisotne nagovoril v imenu članov Komisije za družbeno obveščanje pri Slovenski škofovski konferenci. Razložil je, zakaj so v Sloveniji za geslo letošnjega meseca verskega tiska izbrali besede sv. očeta: *Naša beseda - za kulturo sprave in sožitja*. Časnikarjem je sv. oče nedavno namenil te besede: "Prosim, da pomislite na veliko odgovornost, povezano z vašim poklicem. Nikoli ne posredujte sporočil, ki jih navdihuje jejo sovraštvo, nasilje in laž! Vedno imejte pred očmi resnico in blagor osebe! Obojemu morajo služiti vsa mogoča sredstva obveščanja." Ob koncu svojega posega je dr.

Gril povedal: "Trudili se bomo, da bi bile z našo pomočjo tudi priprave na leto 2000 in veliki jubilej našega odrešenja kar najbolj učinkovite in temeljite. Zato lahko upamo, da bo naša beseda res postala orodje za kulturo sprave in sožitja, kot smo zapisali za geslo letošnjega meseca verskega tiska."

Na srečanju slovenskih katoliških časnikarjev, publicistov, založnikov in pisateljev je spregovoril tudi dr. Anton Stres, ki je imel odmevno razmišljanje o aktualnih težavah slovenske Cerkve. To predavanje bomo v celoti objavili v prihodnji številki Novega glasa, ker je izjemnega pomena za vso slovensko skupnost in bo gotovo imelo veliko odmevov tako v slovenski Cerkev kot tudi v družbenem življenju. Po predavanju dr. Stresa so sledili posegi udeležencev in živahna debata, v katero se je vključil tudi urednik Ognjišča, msgr. Franc Bole. Povedal je nekaj

besed o zadnjih raziskavah javnega mnenja v Sloveniji in tudi posredoval podatke o tem, kaj Slovenci berejo, gledajo in poslušajo. Tako si vsak Slovenec na dan vzame deset minut za branje slovenskih revij, 20 minut bere slovenske dnevnike, tri ure in pol gleda televizijo in kar štiri ure poslušajo radio. Ti podatki povejo, kako pomembno sredstvo javnega obveščanja je postala televizija; zato je po mnenju g. Boleta prav, da

je tudi slovenska Cerkev soudeležena pri tem elektronskem sredstvu.

Med številnimi posegi je bil govor tudi o tem, kako so slovenski mediji dejansko v rokah predstavnikov prejšnje oblasti; gotovo je tudi, da so še vedno vse prej kot demokratični. Vsem posegom je bilo skupno to, da se moramo katoliški časnikarji zavedati vloge sredstev javnega obveščanja in biti pošten pri svojem delu.

Ljubljansko srečanje katoliških časnikarjev je postalo vsakoletno srečanje ljudi, ki se trudimo in imamo vedno pred očmi dejstvo, da moramo svoje delo opravljati pošteno, in to po poti evangelija. Pomembnost tovrstnih srečanj je tudi v tem, da se na ta dan srečamo časnikarji iz zamejstva in Slovenije ter si izmenjamo izkušnje. Z veseljem lahko zapišem, da kolegi iz Slovenije in avstrijske Koroške naš časnik dobro poznajo in ga redno berejo. Še večje veselje pa mi je vzbudilo dejstvo, da sem v pogovoru z nadškofom Šuštarjem zvedel, da je tudi on naš redni bralec.

Ob koncu naj zapišem, da ta srečanja pripravljata dr. Janez Gril in msgr. Franc Petrič, ki tudi urejeta verski tednik Družino. Rad bi se jim izrecno zahvalil za gostoljubje in razumevanje, ki ga kažeta tudi do predstavnikov tiska iz zamejstva. Za nas, ki pišemo v zamejstvu, so take vrste srečanja izrednega pomena, saj se neposredno lahko srečamo s časnikarji in misleci iz naše domovine, ki je in ostaja tista točka, na katero smo se in se bomo tudi v prihodnosti morali vedno opirati, če bomo hoteli kot narodna manjšina preživeti.

BESEDA ŽIVLJENJA

4. NAVADNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

STROKOVNJAK ZA ČLOVEKA

Če se nam pokvari avtomobil, ga ne bomo peljali na popravilo k čevljarju ali krojaču, temveč k avtomehaniku. Če zbolimo na očeh, ne bomo iskali pomoči pri zobozdravniku, temveč pri okulistu. Danes je področje znanja tako obširno, da ga en sam človek niti površno ne more obvladati. Potrebujemo strokovnjake ali specialiste, ljudi, ki so na svojem področju res doma in ti lahko pomagajo.

V današnjem evangeliju se nam predstavi Jezus, ki govori "kakor nekdo, ki ima oblast", samozavestno. Tako lahko govori tisti, ki se zaveda, da zadevo, o kateri govori, obvlada. Jezus nam govori o človeku, predstavlja se kot "strokovnjak za človeka". Apostol Peter je v imenu vseh apostolov po govoru v Kafarnaumu, ko so mnogi Judje zapustili Jezusa, na njegovo vprašanje, če hočejo oditi tudi oni, odgovoril: "Gospod, h komu naj gremo? Besede večnega življenja imaš..." Tvoje govorjenje ni površno, ti poznaš človeka do zadnjih globin, zato veš, česa potrebuje, znaš mu pomagati. Ob nastopu svoje službe je papež Janez Pavel II. tistega daljnega 22. oktobra 1978 s Trga sv. Petra v Rimu vsemu svetu zaklical: "Odprite srca, odprite meje držav Kristusu! On edini ve, kaj je v človeku!"

Sveti Avguštin je molil: "Gospod, naj spoznam tebe, naj spoznam sebe!" Čim bolj bomo poznali Boga, tem bolj bomo poznali tudi sami sebe. Bog se nam daje spoznati v osebi Jezusa Kristusa, ki je kot človek postal naš brat. Prišel nam je povedati, da smo ustvarjeni po božji podobi. Kakšna je ta podoba v nas? Pogosto je čisto zabrisana, skrita pod debelo plastjo brezbriznosti. V globini srca pa ima vsakdo neko "napravo", ki ga opozarja, da mora biti bolj zvest Tistemu, po čigar vzorcu je napravljen. Ta "naprava" je naša vest, božji glas v naši notranjosti. Vest je glasnik božjega moralnega zakona, ki ga je Jezus v svojem govoru na gori povzel v "zlatu pravilo življenja", ko je dejal: "Vse, kar hočete, da bi ljudje storili vam, tudi vi storite njim!" Moralni zakon je nekakšen varuh naše bogopodobnosti. Je "navodilo za uporabo" najlepšega daru Stvarnika človeku - njegove svobodne volje.

Jezus je strokovnjak za človeka. Iz dveh razlogov: najprej, ker je kot Bog sodeloval pri stvarjenju človeka, potem pa zato, ker je kot človek z nami delil našo usodo, postal nam je enak v vsem, razen v grehu. S svojo čudovito osebnostjo je najlepše pokazal, kakšen bi lahko bil človek, če bi se ravnal po "navodilih", ki jih je prejel od Boga, kakšni lahko postanemo mi, če se ravnamo po njegovi besedi, po njegovem zgledu. Njegova beseda ni ena od mnogih, temveč edina odrešujoča, edina, ki razsvetljuje našo pot. Jezus v svojem nauku ne postavlja nekih nepreskušanih in neuresničljivih trditev: kar uči, z življenjem potrjuje. Uči pa le tisto, kar človek - vsakdo od nas - lahko uresniči, ker pozna potrebe in možnosti človekovega srca, naše narave. Ve, da hrepenimo po sreči, po ljubezni, po dobroti, po resnici, po pravici. To so vrednote, ki jih ni mogoče dobiti zastonj; treba je zanje nekaj žrtvovati. Žrtev pa ni težka, če je smiselna, sprejeta z ljubeznijo. Ko Jezus govori o ljubezni kot razpoznavnem znaku svojih učencev, nima v mislih neke romantične ljubezni, ampak ljubezen, ki je prepojena z znojem in krvjo - kot njegova odrešilna ljubezen do nas. Zato se na Jezusovo besedo lahko popolnoma zanesemo.

DAN ŽIVLJENJA

Drugega februarja praznujemo praznik življenja. Gre za pomemben dan za vse, ki verujejo v Boga, "ljubitelja življenja". Žal moramo ugotoviti, da se kot kristjani nismo dobro izkazali; verjetno nismo dobro razumeli, kaj praznik življenja sploh je, oz. ga nismo naredili za svojega.

Dan življenja je zato za nas lahko priložnost, da poglobljeno razmislimo o svoji identiteti. Raje kot kričati proti splavu, recimo "da" življenju!

"Ne" evtanziji zamenjajmo z "da"-jem življenju od spočetja do naravnega konca! Če mamila - tako ali drugače - povzročajo zlo, njihova legalizacija ni in ne more biti za življenje; še več: notranja nuja postane se zavzeti, da bi mladi nudili življenjske vrednote in smisel, da bi ne tavalili in ga iskali v megli mamilo. Še nikdar tako kot sedaj smo kristjani klicani v to, da ne kritiziramo, ampak živimo človeške drama, čeprav je težko.

ZA MALE IN ODRASLE BRALCE

DREIŠIGOVA ZVEZDICA V SVETILKI

Slovenski verski tednik Družina je konec leta 1996 izdal knjigo *Zvezdica v svetilki*, ki jo je napisal nemški avtor Georg Dreišig. Oblikoval jo je Sine Kovič, v slovensčino pa prevedla Alenka Berkopec-Valena.

Dreišig nam pove v uvodnih besedah, da imajo na Nemškem v številnih vernih družinah navado, da postavljajo v predbožičnem času v "bogkov kot" pokrajino, skozi katero sta potovala sv. Jožef in Marija z osličkom v Betlehem. Štiri adventne tedne tako pripravljajo jaslice. V prvem pripravijo pokrajino, skozi katero je šla sveta družina, v drugem tednu se kamnom v pokrajini pridružijo rastline in mah, v tretjem se na pokrajini pojavijo ovce, v četrtem pa ljudje, pastirji in drugi tipični liki vseh jaslic po svetu. Krona vsega je seveda sveti večer, ko postavijo v hlevček sv. družino.

Avtor Georg Dreišig je napisal knjigo *Zvezdica v svetilki* z namenom, da bi jo starši brali otrokom v adventnem času. Sestavljena je kot adventni koledar, ki vodi od zgodbe do zgodbe k Božiču, prazniku Kristusovega rojstva. Sam avtor v predgovoru pove, kako naj starejši ljudje otrokom berejo zgodbe, ob katerih lahko pojejo in jih morda tudi uprizo-

rijo. Pisec nadalje pravi, da je pisanju zgodb, ki so zbrane v knjigi, botrovalo predvsem veselo pričakovanje Božiča. Georg Dreišig še pravi na koncu svojega uvoda, da se je pri pisanju zgodb tudi oprl na stare in znane božične pripovedi, izrecno pa omenja še flamskega pesnika Felixa Timmermana, ki je tudi napisal vrsto ljubeznivih opisov božične skrivnosti. Zadnje pisateljeve besede povejo vse o tem, komu je knjiga namenjena. Takole piše: "Odločujoče za nastanek te zbirke zgodb pa je bilo dvoje žarečih otroških oči, ki še verjamejo v čudeže, in dvoje majhnih ušes, ki so vedno hotela slišati še več."

Knjiga *Zvezdica v svetilki* je dobra zbirka majhnih zgodb za male in velike bralce. Nalšč sem zapisal, da so to majhne zgodbe, saj nekatere pripovedi ne dosega niti dolžine ene same strani, najdaljše pa slabi dve strani. To so poetične pripovedi, v katerih je fantastično še možno, kjer so čudeži še možni, medtem ko jih v našem svetu že dolgo ni več. Gotovo je to knjiga, ki jo bodo starši lahko koristno uporabljali za predstavljanje božične skrivnosti svojim otrokom, za starejše bralce pa bo knjiga požirek svežega pogleda v otroški svet, za katerim je vsakemu odraslemu na dnu srca vedno žal, da je prehitro minil. Knjiga *Zvezdica v svetilki* predstavlja božično skrivnost na lahek in neposreden način, saj je v njej Božič še vedno tisti veliki praznik Rojstva, kar v naši potrošniški družbi žal že dolgo ni več.

JP

5

ČETRTEK
30. JANUARJA
1997

IZVOR IN POMEN KNEŽJEGA KAMNA

JOŽKO ŠAVLI

V šolskih knjigah se pojavlja navedba, da je znameniti Knežji kamen, na katerem so ustoličevali karantanske kneze, po svojem izvoru narobe obrnjen glavni rimski stebra, ki da so ga Karantanci vzeli iz razvalin bližnjega rimskega mesta Virunum.

Navedba je očitno "logična" predpostavka, ki temelji na razlagi, da so se predniki Slovencev naselili v vzhodnih Alpah po letu 568, v katerem so Langobardi iz Panonije odšli v Italijo in s tem odprli Slovanom pot z Balkana v Alpe. Zgodovinski viri naselitve same sicer ne omenjajo.

Vprašanje izvora Knežjega kamna pa s tem nikakor ni pojasnjeno. Upodobitve enakih kamnov z nadetimi naslonjali, na katerih sedijo knezi, se nahajajo že na znamenitih stolah iz 5. stol. pr. Kr. Obenem se nam to vprašanje postavlja tudi kot ideološki problem. Če so se slovenski predniki priselili v Alpe z območja Balkana, bi morali na tem območju naleteti pri tamkajšnjih slovenskih ljudstvih na podobne obrede ustoličevanja na kamnu, katerih pa tam ne najdemo. In vendar so bili vsi naporji zgodovinskega raziskovanja v jugoslovanskem obdobju usmerjeni prav v to, da bi utrdili prepričanje o neki enotnosti južnoslovanskega naroda ob domnevni priselitvi iz Zakarpatja. Slovincem-Karantancem so vztrajno odrekli še zlasti samostojno državnost. Unitaristični zgodovinar Lj. Hauptmann je po prvi vojni vztrajno dokazoval, da so bili Karantanci podložni vladajoči plasti kosezov, ki da so bili po svojem izvoru Hrvači. Dokaz za to naj bi bili mdr. dalmatinski Kasigi, omenjeni 1348. Vendar je hrvaška zgodovinarica Nada Klaić pojasnila, da gre pri tem za hrvaško rodbino Kašičev.

Ustoličevanje na Knežjem kamnu je zelo zaposlovalo tudi avstrijske in nemške zgodovinarje (Puntschart, Rauch, Torgler, Voltolini...), ki se nikakor niso mogli sprijazniti z dejstvom, da so slovenski Karantanci imeli svojo državnost. Z dolgovnim pisanjem in razpravljanjem so prinašali na dan nove in nove ugotovitve in osvetlitve, katerim pa je manjkalo najbolj bistveno: priznanje obstoja slovenskega prava, ki je v srednjem veku v okviru skupnega cesarstva pomenilo samostojno državnost.

Obstoj slovenskega prava, četudi se od začetka posebej ne omenja, je lahko razbrati že iz tega, da obstaja slovenska država s svojo strukturo in ureditvijo. Toda na začetku 11. stol., ob ustanovitvi ženskega samostana pri sv. Juriju ob Jezeru na Koroškem, se to pravo tudi posebej omenja, ko so navedene priče po slovenskem pravu, *institutio Sclavenica*, in je bilo novemu samostanu darovano tudi posestvo po slovenskem pravu, "cum communi omnia Slavica lege". Torej se je to pravo imenovalo tudi *Slavica lex*. V arhivu (reviji) avstrijskih zgodovinskih listin iz leta 1848 nam Ankershofen ta stavek navaja še v celoti. Jaksch pa nam v zbirki koroških zgodovinskih listin (*Monumenta*, 1896 - 1915) navaja omenjeno listino oz. regist okrnjeno: "...cum omni communi lege", in navedbo *Slavica lex* izpusti.

Slovenski zgodovinar Fr. Kos (Gradio III) sicer omenja slovensko pravo, *institutio Sclavenica*, ter slovensko pravno navado, *consuetudo Sclavorum*, vendar o tem ne daje prav nobene razlage.

Nosilci državne misli v Karantaniji so nedvomno Slovenci in ne priseljeni bavarski živelj. Karantansko plemstvo tudi po porazu kneza Ljudevita v Slavoniji, kateremu so se, po navedbi vira, pridružili le Kranjci, ni bilo zamenjano s frankovskimi grofi, kot nam vztrajno navajajo.

Le na ta način se je moglo ohraniti ustoličevanje na Knežjem kamnu v slovenskem jeziku, medtem ko so bila povsod drugod umeščanja in kronanja vladarjev v latinskem jeziku in med cerkvenim obredom. Vse to je potekalo v okviru slovenskega prava, ki ga je doslej zgodovinarje bodisi z nemške kot s panslovanske strani v obravnavanju zgodovine Slovincem sistematično izpuščalo.

Tako se je godilo že pod staro monarhijo ter v unitarističnem sistemu Jugoslavije. Slovenski zgodovinar J. Mal je šele med drugo vojno, leta 1942, po propadu jugoslovanske oblasti, objavil študijo *Osnove ustoličenja karantanskega kneza* (Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo).

Po drugi vojni se je to vprašanje spet odmaknilo v pozabo in ga tudi v samostojni Sloveniji (še) niso vzeli ponovno v pretres.

Kaj pa šolstvo?

S POGORIŠČA BO POGNAL CVET

MIRJAM MIKOLJ

"...Slovenci imamo bogato kulturo zakladnico. Naša skrinja kulture se polni. Slovenska manjšina ima bogato in trdno gospodarstvo..." Kaj pa šolstvo? O tem ni bilo nikoli zapravljenih veliko besed. Občasni članki o prireditvah, število vpisanih otrok, učencev in dijakov ob začetku vsakega šolskega leta, o novih pridobitvah pa bolj malo.

Ni rojstev, ni otrok, Italijani nam hočejo zapreti šole! V glavnem eno samo kolektivno jokanje oz. objokovanje, ker nimamo nikoli ničesar dovolj. Spet me je zabolelo, spet sem se v tem zamejstvu čutila sama. Prevarali so nas. Vse se ruši. Tokrat je Slovenec Slovence prevaral. Tek za denarjem, bogastvom, stoličko v tem ali onem pomembnem političnem vrhu: čemu in predvsem komu? Otrokom? Pravijo: otroci so naše bogastvo, naša bodočnost, naši stebri. Kakšne laži, kakšna retorika! Iz te naše, bogate in plodne zamejske skrinje vse mečejo ven. Tako bo manjšina ostala brez vsega: brez gospodarstva bo manjšina izumrla. NE! Ne bo tako. Manjšina ima še visoko, zadnjo karto, AS. Ta karta, ta as, je šola. Mar ni nihče pomislil, da se tu vse začne? Izobrazba, formacija otroka v šolarja, študenta, SLOVENCA. Oblikujejo se kultura, šport, glasba in gospodarstvo.

In vendar, dragi Slovenci, kdo je na to ubogo šolo - pepelko kdaj resnično pomislil, si položil roko na srce in se vprašal: ... kaj pa šola, slovenska manjšinska šola?... Ali naj ostane ta "pepelka" sama, v kotu, v temi? Odgovorite že enkrat vsi vi, ki ste skrbeli za našo manjšino! Kultura in šola nimata denarja! Zanju ni denarja. To so zastareli odgovori, ki nimajo nikjer svoje podlage. Pred dobrim letom sem se (bila sem do letos vikarka na didaktičnem ravnateljstvu pri Sv. Ivanu) napotila v slovenski urad, kjer mi je bilo od vedno rečeno in znano, da radi pomagajo sloven-

skim ustanovam. Potrebovali smo računalnik in še marsikaj. Po prijaznem pogovoru z odgovornim mi je bilo na vprašanje o pomoči šolam odgovorjeno NE. Vprašanje... zakaj?... Odgovor..., ker slovenske šole ne delujejo prav, niso zelo dobre. ...Spet vprašanje... kam ste pa Vi zahajali v šolo, če sedite danes tu? ...Odgovor...Ja, v slovensko šolo!... Menim, da ni kaj dodati.

S kolegico sva v istem obdobju obiskali oz. prosili za sestanek v "najvišji" sferi slovenskega gospodarstva. Sestanek je bil najavljen 15 dni prej. Kot bivši aktivni prosvetni delavki sva menili, da bo tu odgovor bolj kot pozitiven. Ura sestanka je napočila, odgovornega pa od nikoder. S polurno zamudo naju sprejme. Kraj sprejema: pred vhodom mogočne pisarne, kjer so že sedele druge stranke, verjetno donosnejše. Kratek pogovor in kratek odgovor... ne, ne. Nimamo denarja. Navideenje! Brez komentarja.

Pred letom dni sem že neke napisala, da imamo Slovenci še veliko neuklonljivih Martinov Kačurjev, ki s ponosom učijo v slovenskih šolah in danes s toliko večjo zagrozenostjo dajejo gotovost otrokom, da je naša manjšina velika... Saj imamo vrtnice, šole, banko, časopise, radio, televizijo, kulturne domove, glasbeno šolo, športna društva. Nimamo še zaščitnega zakona in dvojezičnosti. Kaj to! Kaj nam danes ostaja? Slovenstvo, ponos in moč, da nadaljujemo. Pred sabo imamo dolgo belo cesto.

Navkljub težavam in hudi krizi bomo vsi ponovno vstali, pokončno kot v času preseljevanja narodov. Pokazali bomo vsem, da smo majhni, a ne bomo klonili. Prav je napisal pisatelj Ivan Tavčar, ko je med drugim zapisal: "Bodi še tako zapuščen in osiromašen, trdna veriga te veže na nekaj, česar se vsak hip ne zavedaš; ta nekaj je zemlja, na kateri si se rodil." Nas, učiteljice, preganja in vleče naprej čut dolžnosti in pripadnost narodu.

Ta uvod naj bo bodrilo vzgojno-didaktičnemu projektu Šola sožitja,

ki so ga izoblikovale učiteljice osnovne šole Bazoviški junaki iz Rojana. V ta projekt smo vključile sodelovanje z okrajnimi šolami ter s šolami mestnih jezikovnih in verskih manjšin. Končni smoter tega projekta je ta, da našim otrokom nudimo možnost, da se seznanijo s to resnico in da dokažemo, da so sodelovanje, prijateljstvo in medsebojno spoštovanje temelj življenja vsakega človeka. Tega ne kupimo, to si sami izoblikujemo in se v tem duhu vzgojimo. Prepričane smo v vse to in to skušamo dopovedati našim učencem in jih naučiti. Toliko bolj danes, ko se ideali rušijo.

V duhu projekta smo navezale stike z rojansko italijansko osnovno šolo. Sledilo je temu srečanje z učiteljicami tržaške judovske šole, ki so projekt sprejele z velikim navdušenjem. Naše kolegice iz Barkovelj so seveda v ta del projekta naravno vključene in ravno tako učenci italijanske osnovne šole iz Barkovelj.

Naše učence že dalj časa pripravljamo na ta projekt in v teh dneh oblikujemo veliko skupno prireditev, ki bo nosila naslov Praznik prijateljstva. Gre za večjo prireditev v prostorih šolskega auditorija srednje šole Addobbati-Brunner na Greti. Ta prostor nam je ponudil italijanski ravnatelj nižje srednje šole v Rojanu. Rajonski svet Rojan - Greta - Barkovlje pa nam bo daroval ob priložnosti šest metrov visoko smreko. Torej ta pobuda je zajela celoten rajon.

Gre torej za izjemen dogodek, za začetek, upamo, dolgega in trajnega sodelovanja z mestnimi šolami vedno v duhu sožitja in prijateljstva. Otroci naj postanejo enkrat za vselej prvi subjekt manjšine; slovenska šola naj dobi svoj pravi prostor v manjšini! Naj postanejo otroci resnično naša bodočnost in steber manjšine. Naj bo ta prireditev prvi kamen, na katerem bodo bodoči rodovi gradili svoje življenje v svobodi, prijateljstvu, poštenosti in enakosti.

Sestavek smo prejeli že pred tedni. Objavljamo ga z veliko zamudo, njegova vsebina pa je še vedno aktualna. (Ur.)

ROMAN KOT PRVOVRSTEN VODIČ ZA SPOZNAVANJE DUHOVNE PODOBE TRŽAŠKEGA (IN ITALIJANSKEGA) NACIONALISTIČNEGA ZAKOTJA (3)

MILAN GREGORIČ

Torej, zaključuje avtor, bi lahko bila ravno obmejna lega mesta in njegova vloga stičišča različnih ljudstev ena pomembnih usodnih okoliščin, ki je botrovala nastanku in trdoživosti tržaškega nacionalizma, kot morda tudi ni ključje, da se je "zgodil" moderni rasizem na podobnem prepihu v Vzhodni Nemčiji. O trdoživosti tega pojava govori vrsta dokazov iz življenja društva, od ustanovitve pa do da-

nes. Že 1885. leta je bilo sklenjeno, da se društvo poimenuje po prostozidarski loži *Alpi Giulie* (Julijske Alpe) in je tudi dobilo svoje prostore v skrivnih ozadih gledališča Verdi, tega tržaškega templja italijanske nacionalne kulture. V začetku 21. let je dopolnjen statut društva naznanil, da bo "odslej naprej med društvenimi cilji tudi širjenje kulta svetih ozemelj."

Med leti 1938 in 1940 se je društvo med nastajanjem pakta Mussolini-Hitler med prvimi pridružilo Dučejevemu vzgledu in sklenilo svoj mali pakt s sorodnim *Deutscher Alpenverein*. Leta 1935 je društveni bilten *Alpina* ob italijanskem napadu na Etiopijo zaneseno sporočil, "da se vsi člani društva čutijo mobilizirane v sveti domovinski akciji, da posvečajo svoje misli veličini domovine in njegovemu Veličanstvu Kralju Italije ter da mirno čakajo na Dučejevo povelje." In ko je izbruhnila vojna tudi v Evropi, je isti bilten slovesno sporočil, kako da so "vsi člani že na svojem mestu, ko je Duče v svoji nezglašljivi viziji poteka zgodovinskih dogodkov pozval italijanski narod v boj za mesto, ki mu pripada v Novem Redu narodov." Po vojni, sredi petdesetih let, so

posebne parlamentarne preiskovalne komisije ugotovljale, da so predstavljale glavno udarno ost zloglasne desničarske prevratniške organizacije Gladio prav oborožene skupine članov alpinističnega društva, ki so samo v deželi Furlaniji-Julijski krajini štejele okrog 600 mož. Še leta 1969 je sekcija CAI alpinističnega društva ponatisnila knjigo *Alpi Giulie* avtorja Giuseppeja Caprina, znanega tržaškega učenjaka iz druge polovice 19. stoletja in enega od predsednikov društva; knjiga je izšla z zanimivo napako, in sicer da ji je namreč manjkala stran 585, ki je bila verjetno v zadnjem trenutku izločena iz rokopisa iz razlogov, ki jih lahko bralec sam razbere iz sledečih njenih stavkov: "Pri Slovanih, ki se tako zelo upirajo omiki, gre za primer intelektualne sterilnosti, brez slehernega umetniškega prebliska in literarnega vzgiba: popolni molk mrtve duše, torej, in še večje ter še bolj odbijajoče moralno uboštvo." O trdoživosti tega zla v "mestu v zalivu" govori, končno, tudi še vedno prisoten, zagrozen odpor večine članov društva proti sprejetju zaščitnega manjšinskega zakona.

DALJE

DIRIGENT IN SKLADATELJ MIRKO POLIČ

LUISA ANTONI

V zbirki Dokumentov slovenskega gledališkega in filmskega muzeja v Ljubljani je izšla posebno zanimiva knjiga slovenskega dirigenta in publicista Cirila Cvetka; ta knjiga je za naš kulturni prostor posebno pomembna, saj je posvečena dirigentu in skladatelju Mirku Poliču.

Polič se je rodil 3. junija 1890 v Trstu primorskemu Hrvat, tiskarnarju Franju Poliču in Mariji, Slovenki, doma iz Lokve pri Trstu. V svojem rojstnem mestu se je še kot študent začel ukvarjati z dirigiranjem najprej kot pevovodja in nato kot operni dirigent v tržaškem Narodnem domu, kjer je deloval do leta 1914. Iz Trsta je nato odšel v Osijek in tu uspešno postavil na noge operno gledališče. Poličeva glasbena pot se je nato nadaljevala v Zagrebu in Beogradu ter še v Ljubljani. V slovenskem opernem gledališču je Polič po spornem obdobju, v katerem je ravnatelj Hrvatski Friderik Rukavina, spodbudil predvsem domače operno ustvarjanje, saj je pod njegovim vodstvom ljubljanska Opera uprizorila ob velikem svetovnem opernem repertoarju tudi Sattnerjeve, Savinove, Osterčeve, Bravničarjeve in Foersterjeve operne stvaritve. V tem obdobju, leta 1929, pa je pod Poličevim vodstvom doživela svojo prvo odrsko postavitev tudi opera Črne maske Marija Kogoj ob prisotnosti in sodelovanju skladatelja samega.

Vse te in še druge informacije o Poličevem delovanju lahko dobimo v Cvetkovi knjigi *Dirigent in skladatelj Mirko Polič*. Avtor je zbral najbolj zanimive in pomembne podatke o Poliču, ki jih je zasledil v arhivu Slovenskega gledališkega in filmskega muzeja, v Inštitutu za teatrologijo pri HANU in v zapisnikih ljubljanske Glasbene matice, pri kateri je Polič sodeloval kot zborovodja. Svojemu pregledu Poličevega življenja in delovanja je Cvetko dodal tudi kratki pričevanji tržaške sopranistke Ksenije Vidali in basista Ladka Korošca, ki sta sodelovala s tržaškim dirigentom. Po angleškem povzetku pa je Cvetko pripravil tudi se-

znam premernih in obnovljenih opernih, operetnih in baletnih predstav, ki jih je Polič vodil od leta 1910 do leta 1950. S to svojo zelo dovršeno publikacijo je Cvetko zapolnil vrzel; o Mirku Poliču nimamo namreč nobenega biografskega dela, pravzaprav nimamo sploh nobenega natisnjene vira. Knjiga Cirila Cvetka temelji na zanimivem raziskovalnem delu, saj vsebuje tudi še neobjavljene podatke in se obenem predstavlja bralcu v jasni in vsem dostopni obliki. Ob tem ne gre pozabiti, da je bil Mirko Polič Tržačan, ki je uspešno deloval v jugoslovanskem prostoru. Predvsem pa ne smemo pozabiti, da je bistveno oblikoval ljubljansko operno življenje v dveh različnih zgodovinskih obdobjih.

DR. D. ŠTOKA PONOVO IZVOLJEN ZA PREDSEDNIKA GLASBENE MATICE

Na prvi umestitveni seji novega upravnega odbora Glasbene matice, ki je bila v ponedeljek, 27. januarja, je bil dr. Drago Štoka soglasno izvoljen za predsednika, Edmund Košuta pa za podpredsednika. Izvolitev tajnika in blagajnika so prenesli na naslednjo sejo. Sicer je ravnatelj Glasbene matice prof. Bogdan Kralj poročal odboru o srečanju slovenske delegacije s podtajnikom Fassinom in o zagotovilu, da bo GM postala samostojna sekcija tržaškega konservatorija. Odbor je to vzel na znanje, obenem pa podčrtal svoje stališče glede priznanja GM kot samostojni konservatorij. Ponovno je bilo osvojeno stališče o osamosvojitvi GM od obeh krovnih organizacij, ob istočasnih njunih prizadevanjih za skupno rešitev vseh perečih problemov.

NEKAJ MISLI OB IZIDU IZBORA IZ LIPOVČEVH DEL

Goriška Mohorjeva družba je izdala v letošnji redni zbirki ob drugih knjigah tudi izbor iz del tržaškega pisatelja Milana Lipovca. Knjiga je izšla z naslovom *Cesta, reka in ljudje*. Uredila jo je Nada Pertot, ki je knjigi napisala tudi uvodno misel, opremil in ilustriral pa Franko Žerjal. Nekaj utrinkov knjigi na pot je napisal pisatelj Boris Pahor, ki je z Milanom Lipovcem dolgo let sodeloval pri reviji *Zaliv*. Že iz Pahorjevih uvodnih misli je pravzaprav razvidno, kako je bil Lipovec v vsej povojni dobi eden najbolj prodornih kulturnih delavcev in literarnih ustvarjalcev v našem zamejskem prostoru. Vendar pa tudi zaradi skromnosti, ki sicer odraža globino duha, ni nikoli prodril v širšo zavest, še zlasti ne osrednjega slovenskega narodnega prostora.

Goriška Mohorjeva družba, tako poudarja urednica knjige Nada Pertot, se je odločila za izdajo te knjige, ker praznuje Milan Lipovec v letošnjem letu 85-letnico življenja. Na ta način, pravi Pertotova, "želi nekako spet približati tega odličnega pisatelja predvsem slovenskemu bralcu tostran meje in mu nevsiljivo pomagati, da najde z njim spet pot do svojih korenin in do sočloveka." V krajši avtobiografiji, ki odraža velik smisel za humor, nam Lipovec zaupa o zadnja, ki so mu navdihnili romana *Ljudje ob cesti* in *Leseno jadro*.

Začenja se nato izbor. V prvem delu so objavljeni odlomki iz romana *Ljudje ob cesti*. Pertotova jih je izbrala pod naslovom *Cesta in ljudje ob njej*. Ob branju nam zaživijo Brkini in tamkajšnji ljudje. Vse to pa nam Lipovec prikazuje v izredno

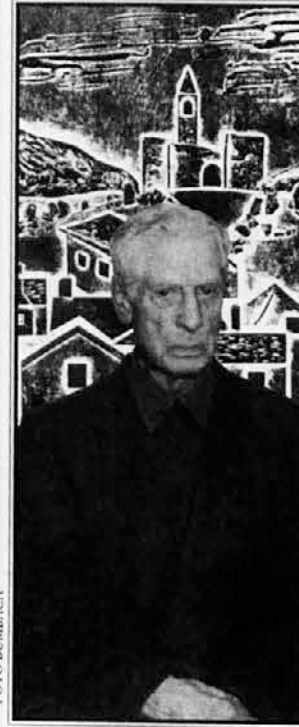

FOTO BUBRKA

Milan Lipovec, v ozadju ilustracija Franka Žerjala. Pisatelj se je rodil v Trstu, kjer tudi živi. Med obema vojnama se je zatekel v Jugoslavijo in se oglašal s črticami, novelami in humorističnimi sestavki. Po vojni se je vrnil v Trst in sodeloval z različnimi časopisi in tržaško slovensko radijsko postajo. 1949 je urejeval goriško Sočo, od 1966 pa bil odgovorni urednik *Zaliva*.

jedrnatem in jasnem, a besedno zelo bogatem slogu.

Tega življenja ni več. Spominjajo se ga le starejši ljudje, a čustva in človeške lastnosti, ki jih Lipovec pripisuje raznim nastopajočim osebnostim, so obče in vedno žive. Zato tudi mlad bralec, ki mogoče ni imel nikdar priložnosti, da bi videl ledenco ali neposredno spoznal kmečki svet ter vozarje, doživi lepoto tega pripovedovanja. Številne osebnosti, ki jih Lipovec predstavlja v svojem pripovedovanju, ustvarijo enkratni zbor ljudi, mladih in starih, revnih in premožnih, uglednih in bera-

ških likov, ki vsak zase, a tudi v skupni sliki, bogatijo ta roman.

Odlomki iz romana *Leseno jadro* so zbrani pod naslovom *Reka in ljudje ob njej*. To je gotovo zanimiva pripoved, ki prinaša v slovensko književnost Barje in Ljubljano. Zgodba se dogaja v času po prvi svetovni vojni, ko se v tem nekoliko odmaknjem svetu znajde primorski begunec Filip. Izredno lepi so opisi narave, življenjske usode protagonistov tega romana pa so vredne, da bi jih na platno postavil kak velikan filmskega realizma.

Na koncu knjige je skoraj v celoti objavljena *Čubejska prigoda*, ki literarno opisuje, kako so nastale znamenite freske v cerkvi v Hrastovljah. Novela na izredno poetičen način ustvarja vzdušje, ki je verjetno vladalo v mali istrski vasi ob koncu srednjega veka. Hrastoveljski župnik in slikar Johan iz Kastva s svojim pripovedovanjem in ustvarjalno silo nam ne da, da bi z odmaknjeno nastojlo brali. Preveč življenja je na teh straneh, da ne bi zgodbe o poslikavi hrastoveljske cerkvice in nato ukazane prebeljenja umetnine ne prebrali v eni sapi.

Ko človek prebere te odlomke, se mu zahoče, da bi ta Lipovčeva dela vzel v roke in jih v celoti prebral. Želi pa si tudi, da bi kaj novega spet prišlo izpod peresa pisatelja jublanta, saj gotovo v svojih spominih hrani še veliko zgodb, ki bi jih lahko napisal, da bi se bralci ob njih razvedrili in obogatili tudi zaradi izredno lepega in bogatega jezika ter velike širine in pozornosti do človeške narave.

NG

SLOVANI V EVROPSKI ZGODOVINI IN OMIKI (2)

JANKO JEŽ

Pater Francis Dvornik me ni preveč prepričal s svojo trditvijo o dozdevni slovanski vzajemnosti skozi ves čas njihovega zgodovinskega razvoja. Mar se ne zaveda razkrojvalnih kali, ki jih je komunistična ideologija vnesla v slovanstvo?

Dvornik začenja svojo zgodovino Slovanov z ugotovitvijo, da so slovanska ljudstva pozno in počasi stopala v ospredje evropske zgodovine. Njihov prvotni sedež je bil verjetno med rekama Vislo in Dnjeprom, odkoder so nekatera slovanska plemena začela kmalu prestopati proti Črnemu morju, Donavi in še dalje proti jugu.

Skupina slovanskih plemen je pod vodstvom Antov, izbrane skupnosti sarmatskega izvora, prišla v stik z bizantinskim cesarstvom. V šestem stoletju pa je njihovo vojaško organizacijo razbil turški napadalec, in sicer Obri ali Avari. Plemena, naseljena ob Dnjepri, so postala plen drugih napadalcev,

posebno turških Hazarov. Ta ogrožena plemena so dobila zaščito v zavezništvu z bojevitimi skandinavskimi plemeni, ki so v devetem stoletju ustanovila trdno državno tvorbo s prestolnico Kijevom. Ti so kasneje postali Rousi ali Rusi.

Ko so se germanska plemena z baltskih obal začela seliti proti jugu, so v šestem stoletju nekatera slovanska plemena prestopila reki Vislo in Odru, se razlila po obrežju Baltika do reke Labe, ki so jo na mnogih točkah tudi prestopila. Ta plemena, znana kot baltski Slovani, Polaki, Pomorjanci in Sorabi ali lužiški Srbi (na današnjem Saksonskem), so bila obsojena na izginotje, ko so se Franki in nato Germani začeli širiti proti severu in vzhodu.

Šele v šestem stoletju so Čehi in Slovaki dokončno zasedli Češko, Moravsko in Slovaško, kjer še vedno živijo. Istočasno so se Slovenci naseljevali po alpskem področju v smeri proti Jadranu. Obrski Turki, ki so se ustalili v Donavski kotlini, so podrgli Slované in skupaj z njimi napadli bizantinsko cesarstvo v šestem in sedmem stoletju ter razdejali Panonijo in Ilirijo.

Slovani, ki so naselili področje bivše Jugoslavije, so se s pomočjo Hrvatov in Srbov osvobodili Obrov. Bizantinski cesar Heraklion (610 - 664) je namreč pozval Hrvate in Srbe, naj z ozemlja onstran Karpatov, to je iz Galicije, napadejo Obre. Tako so po Dvorniku Bizantinci s pomočjo Hrvatov in Srbov postavili temelje politične tvorbe južnih Slovanov, to je Jugo-

slavije. Slovani, ki so se naselili med Donavo in Balkanom, pa so si uredili trdno politično tvorbo na osnovi prizadevanja turških Bolgarov, ki so novo državo imenovali Bolgarijo.

Usoda Slovencev je bila po porazu Posavskega v celoti podrejena frankovskemu cesarstvu. Njihova politična samostojnost je trajala le kratko dobo (Samo, Kocelj). Njihove dežele (Štajerska, Koroška, Kranjska in Istra) so bile najprej pod oblastjo Bavarske (745 - 788), nato Frankov in spet za kratek čas pod Madžari (907-955). Ko so Franki podrgli celotno alpsko področje, je slovensko ozemlje delilo usodo bavarskega vojvodstva, ki so ga razdelili na majhne vojvodine in druga mejna okrožja. Od enajstega do trinajstega stoletja so Slovence vladale razne plemiške družine: Babenberžani, Andeks-Meran, Spanheimovci, Celjani, oglejski patriarhi, goriški grofje. Le za krajšo dobo so prišli Slovenci pod oblast slovenskega vladarja, in sicer potem ko je češki kralj Premisl II. podedoval imetje Babenberžanov in Spanheimovcev. Po propadu Premisla II. so si Habsburžani dokončno podrgli Slovence, in sicer do konca I. svetovne vojne leta 1918. Že v prvi polovici enajstega stoletja je večina slovenskih plemiških družin izginila. Nadomestili so jih nemški plemiči, ki so slovensko zemljo začeli sistematično kolonizirati z nemškim prebivalstvom.

DALJE

MANJŠINA JE "SKUPNOST V TRANZICIJI"

MANJ OTROK V ŠOLAH IN VRTCIH

V slovenskih šolah in vrtcih so zabeležili močan padec vpisov v prve razrede.

Tako bo jeseni v prvih razredih osnovnih šol sedelo 136 otrok (lani 145), v prvih razredih otroških vrtcev pa 100 (lani 128 - podatek ni dokončen). Številke so naravnost katastrofalne, kar velja zlasti za mesto Trst in za dolinsko občino, kjer je bil osip največji. Morda že prihajajo na dan posledice zloma t.i. organiziranega gospodarstva, ki je nastal po

dogodkih v zvezi s Tržaško kreditno banko.

Medtem je imel novozvoljeni pokrajinski šolski svet prvo sejo, na kateri je izvolil vodstvene organe. V svetu sedi tudi lepo število slovenskih predstavnikov, nekateri izmed njih pa so bili izvoljeni na vidna mesta. Tako je bil prof. Davor Pečenko izvoljen za podpredsednika sveta, prof. Samo Pahor pa bo sedel v izvršnem odboru.

Tako se je izrazil deželni tajnik SSK Martin Breclj na tradicionalni tiskovni konferenci ob prelomu leta, ki je bila v petek, 24. januarja, na tržaškem sedežu tiskovne agencije ANSA. Na tiskovni konferenci je bila podana ocena SSK o pomenu leta 1996 za Slovence v Italiji.

Martin Breclj in član tržaškega pokrajinskega tajništva SSK Boris Slama (levo) med tiskovno konferenco

Martin Breclj je dejal, da se je l. 1996 zrušil tisti sistem, ki je v okviru manjšine nastal v senci bivše Jugoslavije in katerega gospodarsko srce je bila Tržaška kreditna banka. S tem zrušenjem je nastala velika gospodarska in socialna škoda, pojavlja pa se tudi nevarnost pospešitve asimilacijskih procesov. Slovenska manjšina, je še dejal Breclj, si mora poiskati nove oblike življenja, ki bodo ustrezale novim zgodovinskim razmeram. Tu gre v prvi vrsti za polnejše uveljavljanje načel in metod demokracije v življenju slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Manjšina je po Brecljevem mnenju "skupnost v tranziciji", postavlja se vprašanje presejanja komunistične dediščine, in to tudi v samem pojmovanju narodnosti. Še vedno je namreč med Slovenci v Italiji, zlasti na političnem področju, zakoreninjena miselnost, da je narodnost nekaj drugotnega. Tu je Breclj omenil zlasti vprašanje t.i. multikulturalnosti, ki pa jo mnogi tolmačijo tako, da za njo zaslediš v bistvu isti miselni kalup.

Tudi zaradi tega ima manjšina še vedno neurejen temeljni status in se kronično spopada s kopico problemov. To so: zaščitni zakon, priznanje dvojezične šole v Benečiji, priznanje Sindikata slovenske šole in avtonomija državnih

šol s slovenskim učnim jezikom, publicizacija slovenskega glasbenega šolstva v Italiji, izpopolnitev vidnosti slovenskih televizijskih sporedov RAI na Tržaškem in Goriškem ter njihovo razširjenje na videmsko pokrajino, ustreza obnovitev konvencije med vlado in RAI-jem za radijske in televizijske sporede v slovenščini, trajna zakonska ureditev finančne podpore ustanovam in organizacijam slovenske manjšine, prilagoditev javnih podpor Primorskemu dnevniku, ratifikacija Spomenice o soglasju o vzajemnem priznavanju diplom in akademskih naslovov med Italijo in Slovenijo, zajamčena zastopnost slovenske manjšine v izvoljenih telesih, pozornost do denarnih zavodov slovenske manjšine.

Od sedanje italijanske levosredinske vlade, ki jo je glavnina slovenske manjšine na lanskim aprilskih parlamentarnih volitvah podprla, niso doslej zabeležili bistvenih premikov na boljše. Nekaj podobnega se dogaja tudi na deželni ravni, kjer v deželnih blagajnah leži neuporabljenih 13 milijard lir, namenjenih slovenski manjšini.

V letu 1996 so se izboljšali odnosi med Italijo in Slovenijo, po drugi strani pa se položaj slovenske manjšine ne

boljša oz. se v nekaterih ozirih celo slabša. Glede odnosov med matico in zamejstvom je Breclj omenil resolucijo o položaju slovenskih manjšin v sosednjih državah, ki jo je Državni zbor Republike Slovenije odobril julija lani.

SSk bo ta vprašanja obravnavala na svojih kongresih. Deželni kongres stranke bo 22. in 23. februarja v Gorici.

O vprašanjih, ki jih je na tiskovni konferenci predstavila SSK, je isti dan spregovoril tudi podtajnik pri italijanskem ministrstvu za zunanje zadeve Piero Fassino, ki se je v okviru svojega uradnega obiska v Trstu srečal s skupnim predstavništvom Slovencev.

Vedno v petek je v večernih urah v restavraciji Sardoč v Prečniku potekalo tradicionalno družabno srečanje SSK ob začetku novega leta. Poleg deželnega predsednika Marjana Terpina in tajnika Martina Breclja so prisotne pozdravili še devinsko-nabrežinska podžupanja Vera Tuta Ban, senator Darko Bratina in državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Peter Vencelj. Le-ta je poudaril, da je v našem prostoru potrebno presegati idejne in druge razlike, saj je tu primarnega pomena obramba slovenstva.

nekaj predstavnikov slovenske narodne skupnosti v Upravni odbor, pogovore o prevzemu novih prostorov na trgu Oberdank, razširitev poslovanja na Vzhod in odprtje novih okenc.

Predstavniki SKGZ so se zahvalili za vabilo, na kratko orisali svojo organizacijo, vzeli na znanje informacijo in načrte, zlasti dejstvo, da je zaposleno osebje ostalo na delovnih mestih; povedali so, da bodo s še večjim zanimanjem sledili dogodkom in dejanskim potezam, da pa ni mogoče izvzeti dogajanja v bančništvu iz splošnega konteksta odnosa države do slovenske narodne skupnosti, ki pričakuje vrsto pozitivnih znakov, da se ne bo čutila enostavno bonificirana. Po

repliki, da je prišla nova uprava z resnimi nameni, ki jih ne pogojuje politika, za kar naj služijo kot dokaz sveža investicija, delovna mesta in poziv na sodelovanje manjšinske skupnosti, sta se delegaciji razšli z napovedjo možnosti dodatnih razlag iz preverjanja.

OB SVETOVNEM DNEVU ZA ŽIVLJENJE
bo v nedeljo, 2. februarja, ob 17.30
v župnijski dvorani v Nabrežini
poleg običajnih nedeljskih pobožnosti

PRIREDITEV

s sporedom: nastop mešanega zbora in okteta Akord iz Podgore pod vodstvom dr. Spacapan; govor dr. Irene Tavčar; nastop mladine; darovi in dobitki v korist naše cerkve; družabnost.

2. FEBRUARJA BO ŠKOF RAVIGNANI PREVZEL ŠKOFIJO

V nedeljo, 2. februarja, bo novi tržaški škof Eugenio Ravignani prevzel tržaško škofijo.

V Trst bo prišel v popoldanskih urah. Ob 15.30 ga bodo na obalni cesti ob vstopu na področje tržaške škofije sprejele oblasti, zatem bo ob 16. uri v stolnici sv. Justa slovesna maša. Predviden je tudi škofov poseg v slovenščini.

V Trstu potekajo še zadnje priprave na prihod novega škofa, za katerega vlada med verniki veliko pričakovanje.

Tudi Slovenci se pripravljamo na njegov prihod. S tem v zvezi sta prišli v naše uredništvo dve tiskovni poročili v pozdrav novemu pastirju, ki sta ju poslali Društvo slovenskih izobražencev in Slovenska Vincencijeva konferenca.

V sporočilu DSI je poleg pozdravnih besed med drugim izražena želja, "da bi mesto in vsa škofija dobila s tem tudi injekcijo zaupanja in ljubezni do bližnjega ter spodbudo za bolj odgovorno odzivanje na resnične probleme naše skupnosti... Slovenski komponenti tržaške Cerkev priporočamo," piše nadalje v sporočilu, "da z večjim zagonom odgovori na spodbude novega pastirja. Mi smo vse bolj manjšina v manjšini in smo zato prisiljeni izbirati obvezne poti, če hočemo še delati za dobro skupnosti in njene splošne rasti. V sedanjem težkem trenutku so potrebne predvsem žrtve in pogum, a tudi ponižnost. Vse to nam bo gotovo skušal vliči škof Evgen, da bi v nas in v vsej tržaški Cerкви spodbudil rast kulturne zavesti in duhovne pripadnosti ter pripravljenost na avtentičen dialog miru, sožitja in sodelovanja."

V svojem pozdravu škofu Ravignaniju SVK potrjuje "svojo neomajno zvestobo Cerкви", obenem pa zagotavlja, da želi še naprej služiti Cerкви in Vincencijevi karizmi s tem, da se posebej posveča "ljudem, ki so žrtve starih in novih oblik revščine. Ta prizadeva tudi našo skupnost in terja primeren pristop, ki naj upošteva zahteve današnjega časa." Zato bodo še naprej skrbeli zlasti za vzgojo otrok v poletnih kolonijah, za pripravo mladih za socialno delo, za povezovanje starejših s pomočjo Kluba prijateljstva in kulturnih ter družabnih pobud. Prepričana v njegovo podporo in spodbujanje, izraža na koncu SVK novemu škofu "globoko spoštovanje in popolno razpoložljivost".

TISKOVNO POROČILO

SSK O "AFERI VREMEC"

Poročali smo že, da Nacionalno zavezništvo nasprotuje veljavnosti izvolitve svetovalca SSK Vladimira Vremca zaradi kazenske obsodbe izpred nekaj let. Pokrajinsko tajništvo SSK je s tem v zvezi izdalo tiskovno poročilo.

Po mnenju SSK gre v primeru polemike, ki jo je načelo Nacionalno zavezništvo, za "lov na čarovnice", ki je popolnoma nesprejemljiv.

"Ni namreč mogoče," trdi med drugim SSK, "postavljati na isto raven zadeve, vezane na afero "tangentopoli", in z njimi povezana kazniva dejanja, kot sta podkupovanje ali izsiljevanje javnih funkcionarjev, ter formalne prekrške, ki niso povzročili nobene škode občini Trst niti nobenega okoriščenja za dr.

Vremca... Nesprejemljivo je tudi, da skuša NZ izvajati politični pritisk na deželne upravne sodnike, ki ne razlagajo nekega zakona tako, kot bi samo hotelo."

"Na koncu ne gre pozabiti," piše še v poročilu SSK, "da je dr. Vremec na svoji prvi volilni preizkušnji želel velik konsenz pri volivcih naše pokrajine in da je zato bolj primerno ocenjevati delo izvoljenih po rezultatih, ki jih bodo pokazali na koncu mandatne dobe."

PREDLOG ŽUPANA ILLYJA

REFERENDUM ZA AVTONOMIJO TRSTA

Tržaški župan Riccardo Illy je v razglasu predlagal deželni referendum za upravno avtonomijo Trsta.

V ta namen se je ustanovil poseben odbor, ki skrbi za zbiranje podpisov in v kateri je vstopilo že več uglednih tržaških oseb. Župan Illy pravi, da s tem ne obstaja noben namen razbiti enotnost dežele Furlanije-Juljske krajine, le-ta pa mora ovrednotiti posamezne upravne in zemljepisne specifičnosti.

Pobuda je posledica polemike, ki je nastala v zvezi s porazdelitvijo deželnih sredstev tržaški in videmski univerzi. Z njo je tržaški župan tudi spretno onemogočil desničarko opozicijo in ji

odvzel "lastninsko pravico" nad enim izmed njenih najbolj priljubljenih argumentov. Obenem je predlog o referendumu žel precejšnje odobravanje tako pri predstavnikih važnejših ustanov in gospodarstvenikih kot pri navadnih občanah.

SPOROČILO BRALCEM IN SODELAVCEM

Zaradi preobilice gradiva in pomanjkanja prostora so morali nekateri prispevki izostati. Objavili jih bomo prihodnjič. Bralcem in sodelavcem se opravičujemo. (Ur.)

SREČANJE SKGZ IN NOVA TKB

Tričlansko predstavništvo SKGZ se je na vabilo vodstva Nove TKB sestalo 28. t.m. z njeno petčlansko delegacijo. Na sestanku, ki je potekal na tržaškem sedežu v ul. sv. Frančiška, so predstavniki banke orisali razvoj dogodkov v zadnjih tednih in napovedali predvidevanja za bližnjo prihodnost. Poudarili so, da je do sedanjega razpleta prišlo z namenom, da se slovenski narodni skupnosti pomaga, sama pa naj banko čuti kot svojo. Napovedali so odprtje rednega poslovanja sredi meseca februarja, vstop

NOVA KNJIGA

NABREŽINA SKOZI STOLETJA

ERIK DOLHAR

Slovensko kulturno društvo Igo Gruden iz Nabrežine je v soboto, 25. januarja, predstavilo knjigo *Nabrežina skozi stoletja*, ki jo je izdalo pred kratkim.

Zajetno delo (350 strani) je rezultat večletne raziskave, ki jo je opravila skupina domačih avtorjev pod okriljem SKD Igo Gruden. Pisci po vrstnem redu prispevkov so: Aleš Breclj, Matej Caharija, Ivan Vogrič, Marko Waltritsch, Drago Sedmak, Milan Pahor, Ivan Pertot, Jože Markuža, Nada Pertot, Mariza Škerk Kosmina, Walter Stanisa, Bruno Volpi Lisjak in Neva Godnič. Knjigo je decembra 1996 tiskala Tiskarna Graphart v Trstu v nakladi 500 izvodov, njen izid pa sta omogočili Kraška gorska skupnost in Zadruga kraška banka.

Namen knjige je prikazati zgodovinski prerez Nabrežine oz. njen utrip na domala vseh področjih njenega življenja. Osnovni razlog, zaradi katerega se je oblikovala skupina raziskovalcev, je bil, da je iz preteklosti Nabrežine še marsikaj neraziskanega. Že res, da je bilo zadnja leta obdelano več področij, predvsem v zvezi z nabrežinskimi kamnolommi, vendar zaokroženega knjižnega dela doslej še ni bilo. Cilj publikacije je prav zapolniti to vrzel. Čeprav je knjiga plod nekajletne razis-

kave, nosijo v njej pečat pomembne obletnice, ki so se zvrstile leta 1995: 50-letnica osvoboditve, posredno 100-letnica smrti Hrabroslava Volariča in 200-letnica nastanka samostojne cerkvene kuracije v Nabrežini. Raziskovalna skupina si želi, da bi knjiga postala pripomoček v šoli in za raziskovalce krajevne zgodovine.

Publikacija obsega poleg zgodovinskega kronološkega prereza (od začetkov do 18. stoletja, prvo svetovno vojno, obdobje med vojnama in drugo svetovno vojno) tudi posamezna tematska področja: versko življenje, šolstvo, filološke značilnosti domače govorice, kulturna društva, arhitekturo, ribištvo in kmetijstvo ter poglavje o knjižnih delih, ki obravnavajo Nabrežino. Nenazadnje

je knjiga opremljena z zemljevidom z ledinskimi imeni in z vrsto starejših in novejših slik. Zgodovinska raziskava sega do leta 1945 zato, da bi s časovno razdaljo bolj primerno ocenili polpreteklo dogajanje. Raziskava skuša nadaljevati uspešno delo, ki ga je začelo društvo Igo Gruden na zgodovinsko-raziskovalnem področju že pred leti.

Knjiga je posvečena Nevi Godnič, prezgodaj umrli univerzitetni profesorici, ki je bila ena od pobudnic omenjene raziskave. V okviru raziskave in snovanja knjige je vseskozi aktivno sodeloval ladi Gruden, čigar nasveti so prispevali k resnejšemu pristopu do projekta. Avtorjem knjige sta pomagala Marko Kobau, ki je prispeval slike,

in predvsem Damjan Gerli, ki je računalniško obdelal gradivo.

V sklepni misli je že nakazano vodilo za prihodnje raziskave, ki naj obravnavajo predvsem gospodarsko področje, še zlasti vlogo kamnarske industrije, nekdanjestebra gospodarske dejavnosti, ki se je po vojni zmanjšala, kar je imelo posledice v družbeni strukturi vasi. Pri tem bi bilo treba obravnavati tudi zatoni ribištva in kmetijstva, a tudi preučiti vplive izgradnje številnih infrastruktur in spremembe v urbanistični podobi naselja še zlasti od šestdesetih let dalje.

Na predstavitvi so kratko spregovorili avtorji, sodelovala sta tudi društveni moški zbor in ansambel *Kraški ovčarji*.

OBCNI ZBOR ZA ZAŠČITO VAR- ČEVALCEV TKB

V sredo, 5. februarja, na Pomorski postaji v Trstu

Odbor za zaščito varčevalcev Tržaške kreditne banke sklicuje v zvezi s skorajšnjim odprtjem Nove Tržaške kreditne banke, ki je napovedana za prva dva tedna v februarju, občni zbor vseh prijavljenih v Odbor v sredo, 5. februarja, ob 18. uri v kongresnem centru Pomorske postaje v Trstu, Pomol Bersaglieri 3 (dvorana Saturnia).

Varčevalci TKB (tudi iz Benečije, Slovenije in Hrvaške) so vabljene, da se občnega zbora udeležijo, saj so na dnevnem redu poročila o opravljenem delu in konkretne informacije o načinu izplačevanja raznih kategorij prihrankov, računov in depozitov.

V tem času je odbor opravil več stikov z likvidatorjema TKB in z vodstvom Nove TKB, pri čemer je terjal čim boljše obravnavo in kritje pravic varčevalcev. Na srečanju bodo prikazane možne rešitve in oblike pravne zaščite, tako individualne kot kolektivne.

PREŠERNOVA PROSLAVA IN KONCERT

BOGAT KULTURNI TEDEN V BARKOVLJAH

V nedeljo, 26. januarja, je bila na sedežu Tržaškega pomorskega kluba Sirena v Barkovljah Prešernova proslava, ki jo je priredilo domače Slovensko kulturno društvo Barkovlje.

Organizatorji so se letos odločili, da priredijo proslavo v znamenju mladine. Tako so predstavili knjigo pesmi za otroke Brune Pertot *Pesmi iz pipe*, katere izbor tekstov so v recitalu podali učenci barkovljanske osnovne šole F. S. Finžgar in dijaki rojanske nižje srednje šole. Priložnostno misel je podala Lida Turk, medtem ko sta za pevske utrinke poskrbela vokalna skupina *Resonet* pod vodstvom Aleksandre Pertot in otroški zbor Kresnice od Sv. Ivana pod vodstvom s. Karmen Koren.

Vedno v Barkovljah pa je bil nekaj dni prej, v sredo, 22. januarja, dobro obiskan in doživet koncert harmonikarja Adama Selja in pianistke Beatrice Zonta. Koncert je priredil pomorski klub Sirena v sodelovanju z Glasbeno matico. Kot je v uvodu dejala pred-

stavnica TPK Sirena, je bila to pobuda z namenom, da se mladim glasbenikom nudi čim več možnosti, da nastopijo v javnosti. Adama Selja in Beatrice Zonta sicer ni potrebno posebej predstavljati, saj sta zamejskemu občinstvu že

znana (zadnjič smo o njiju pisali ob Glasbenih srečanjih mladih v Rojanu). Na barkovljanskem koncertu sta izvedla Latinskijevo skladbo *Pomlad* za klavir in harmoniko, Scarlattijevo *Sonato v E-duru*, Zubitskijev *Bolgarski zvezek* in Ellingtonov *Karavan* (vse za harmoniko). V splošno veselje poslušalcev sta na koncu dodala še dva Gerschwinova preludija za klavir in Chamauxovo skladbo *Jutro v gozdu* za harmoniko.

Torej res kulturno razgiban in bogat teden v Barkovljah.

Številno občinstvo na Prešernovi proslavi v Barkovljah (Foto Kroma)

OBVESTILA

SKLAD MITJA Čuk obvešča, da potekajo vsak dan popolnanski dopolnilni pouk in individualne lekcije iz vseh predmetov, na vseh šolskih stopnjah. Informacije po telefonu 040-212289 od ponedeljka do petka v dopoldanskem času.

SKLAD MITJA Čuk sporoča, da bo redni občni zbor v četrtek, 30. 1. 1997, ob 18. uri v prostorih na Narodni ulici 126.

OTROCI, ŽELITE preživeti del svojih poletnih počitnic sredi zelenja in miru ter v družbi veselih animatorjev? Pridite v Drago (pri Trstu), čaka vas *Slovakova kolonija*, in sicer od 11. do 30. avgusta 1997 s čisto novim programom. Za vse informacije: tel. (040)228158. Za vpis se lahko obrnete na vse zdravniške asistentke pri občinah (za tržaško in goriško občino zapade rok za vpisovanje že ob koncu februarja!) Slokad

SEKCIJA SSK Sv. Ivan-Lonjer-Katinara prireja v petek, 31. januarja, ob 20. uri v Marijinem domu pri Sv. Ivanu *sekcijski kongres*. Vabljene vsi člani, prijatelji in somišljeniki SSK.

SEKCIJA SSK za Vzhodni Kras prireja v petek, 31. januarja, ob 19.30 v mali dvorani Prosvetnega doma na Opčinah *sekcijski kongres*. Vabljene vsi člani, prijatelji in somišljeniki SSK.

SLOVENSKI KULTURNI klub (ul. Donizetti 3) vabi v soboto, 1. februarja, na *predpustni antifeštin*. Vstop samo s svečko. Začetek ob 18.30.

MESEČNA MAŠA za edinstvo bo v ponedeljek, 3. februarja, ob 17. uri v Marijinem domu, ul. Risorta. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu

BORIS KOBAL in Sergej Verč: *Ko satira obmolne*. Ob 20-letnici razpusta Slovenskega amaterskega gledališča v Trstu vam bomo bralno predstavili *prepovedano gledališko besedilo Pappen Story* (1975). Sodelovali bodo še: Milica Kravos, Ivan

Verč in Ravel Kodrič. Srečali se bomo v dvorani Prosvetnega doma na Opčinah v torek, 4. februarja 1997, ob 20.30.

URA MOLITVE za duhovne poklice in mladino bo v četrtek, 6. februarja, ob 16.30 s sveto mašo ob 17. uri v Barkovljah. Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva vabita vernike iz vseh župnij.

V MARIJINEM domu v ul. Risorta 3 v Trstu bo v nedeljo, 9. februarja, ob 17. uri gledališka predstava *Mali princ* avtorja Antoineja de Saint-Exuperyja, ki jo izvaja društvo *Mavrični most mladih* iz Klanca v režiji Tanje Trebec. Toplo vabljene.

SLOVENSKI KULTURNI klub (ul. Donizetti 3) razpisuje ob dnevu slovenske kulture literarni, likovni in fotografski natečaj za mlade. Tema in tehnika sta prosti. Svoje izdelke lahko oddaste na sedežu vsak dan od ponedeljka do petka, od 9. do 17. ure, do vključno 11. februarja. Razglasitev zmagovalcev in nagrajevanje bosta v soboto, 15.2., ob 18.30.

DAROVI

ZA SVETO goro: Vilma Sancin 50.000.

ZA CERKEV v Mavhinjah: ob krstu Martina Ridolfija darujeta H. in Marija Jazbec 50.000 lir.

ZA NOVI glas: ob 5. obletnici smrti dragega Ivana Breclja daruje družina Breclj 50.000; Marija Lozej 25.000.

ZA CERKEV v Ricmanjih: M.B. Trst 100.000 lir; Bernarda Kuret, Ricmanje, 40.000 lir; Marija Petaros, Ricmanje, 20.000 lir.

ZA KAPELO sv. Leopolda Mandiča pri Domju: Amelia Pangos, Trst, v spomin na pokojnega moža Leopolda 100.000 lir; Sonja Štubelj, Trst, v spomin drage pok. prijateljice Ivanke Furlan 50.000 lir.

ZA KARITAS v Ajdovščini: F.V. v spomin pok. Viktorije Maver 50.000 lir.

UTRINKI

USODNO RAZPOTJE

Divja in nevarna vojaška doba se je iztekala. Poveljnik mi je rekel: "Zadosti si naredil. Pojdi, kamor hočeš, a vedi, da preži povsod smrtna nevarnost..." Odločil sem se, da odidem drugo jutro. A kam? Vedel sem, da bo ena pot usodna, morda za smrt. Ponoči sem vstal, pokleknil ob "postelji" in zmolil kleče ves rožni venec, da bi zadel pravo pot. Ko so še vsi spali, sem se odpravil. Ko sem prišel do usodnega križišča, sem počakal, se oziral... in kakor, da bi me nekdo sunil, sem izbral pot na desno. In bil sem rešen; saj je druga pot peljala, kot sem kasneje zvedel, naravnost med zločinske pokole. Ne samo na križišču me je rešil rožni venec, ampak tudi vso pot domov, ko sem bil na "razpolago" vsakemu napadu. Doma sem našel samo mamo. Samo! Štiri člane naše družine so prejšnje leto odpeljali, jih mučili in zverinsko umorili za čiste ideale verskega prepričanja in narodne neoporečnosti. - (B+B)

NOV ODBOR SEKCIJE SSK - SOVODNJE

REMO DEVETAK

Na zasedanju so člani so-vodenjske sekcije Slovenske skupnosti izvolili oz. potrdili Julijana Ožbota za vodjo sekcije, pri delu pa mu bo pomagal Diego Paoletti. Sestanek sekcije je bil v ponedeljek, 20. t.m. Na njem so govorili o tem, kako bi izboljšali izmenjavo mnenj med sekcijami stranke na Goriškem in tesneje sodelovali. Prav tako bi se morale svetovalske skupine med sabo srečevati in si izmenjevati izkušnje v spoznavanju občinskih upravnih zadev. V sozvočju s pokrajinskim predsedstvom stranke so tudi v Sovodnjah mnenja, da naj se stranka tesno poveže s sorodnimi političnimi

strankami iz Slovenije. Govorili so tudi o varstvu okolja na severnem predelu občine in o predlogu občine, da naj bi se v bivši osnovni šoli v Gabrjah uredili prostori za prostovoljce gasilskega društva. Dogovorili so se tudi o stališčih, ki jih bo SSK zagovarjala glede regulacijskega načrta občine ter o sodelovanju z večino v občini. Ugotovili so tudi, da sekcija v Sovodnjah nujno potrebuje svoj sedež, in izvolili delegate sekcije, ki bodo predstavljali stranko na pokrajinskem kongresu. To so: Branislav in Benjamin Černic, Diego Paoletti, Julijan Ožbot in Remo Devetak.

Goriška občinska uprava se pripravlja na razpravo o splošnem regulacijskem načrtu, ki mora začrtati smernice za razvoj mesta v prihodnjih letih. Sedanji načrt je očitno zastarel, saj je nastal v času, ko je bila politična situacija ob meji popolnoma drugačna; takrat so urbanisti predvidevali, da bo mesto imelo leta dvatisoč 80.000 prebivalcev, v resnici pa se je izkazalo, da je Gorica v zadnjih 20 letih izgubila skoraj 7000 prebivalcev.

Najbolj značilna urabani-stična napaka iz tistih let je bila na cestnem omrežju, ki je predvidevalo zahodno in vzhodno vpadnico; te ceste bi pomisle hude posege v okolje ter bi še bolj poudarile mejo z Novo Gorico. K sreči te ceste niso bile nikoli zgrajene.

NOVI SPLOŠNI REGULACIJSKI NAČRT ZA GORIŠKO OBČINO

BERNARD ŠPACAPAN

V sedanji fazi je uprava pripravila nekatera splošna izhodišča za pripravo novega načrta, s katerim lahko v bistvu soglašamo, čeprav vemo, da bo do konfliktov prišlo v trenutku, ko bodo pripravljene resnični predlogi. V smernicah je zapisano, da se mora novi načrt uskladiti z načrti Nove Gorice; ta splošni princip je občinska uprava takoj omejila z izjavo, da ne gre vsekakor za uvajanje projekta za združitev obeh mest. Kaj te izjave konkretno pomenijo, je v tem trenutku zelo malo jasno. Po našem mnenju gre tudi v tem primeru za izraz stalne razdvojenosti v mišljenju upraviteljev obeh Goric:

ti se po eni strani zavedajo, da je razvoj mest mogoč samo v tesni povezavi, po drugi strani pa se iz političnih in strankarskih razlogov bojijo resno zakorakati po tej poti. Tako ostaja sodelovanje na ravni lepih izjav, načrtov in na pol izvedenih projektov (kot je tisti o skupnem obmejnem uradu). Druga splošna smernica pravi, da morajo dobiti pravi pomen okoliški deli mesta, ki se morajo ohraniti v svojih zgodovinskih značilnostih in postati središča za socialno in kulturno zbiranje prebivalcev. Ker gre v tem primeru tudi za slovenske vasi v goriški občini, lahko upamo, da ne bo prišlo več do grobih posegov, kot jih je v prejšnjih

letih doživel zlasti Štandrež.

Med ostalimi smernicami, ki jih je izdelala uprava, izstopa še namen, da se ohranijo zelene površine, da pride do čim manjšega števila razlastitev, da se bolje uporabijo opuščenane kasarne ipd. Na splošno opažamo večjo občutljivost za zgodovinske in naravne zanimivosti mesta ter željo, da bi čim manj grobo posegli v prostor. Z ozirom na slovenske vasi obstaja vprašanje parka ob reki Soči in gradbenih omejitvah, ki jih lahko prinese novi načrt.

Ker bo proces priprave novega regulacijskega načrta trajal več let, se bodo z njim ukvarjale tudi prihodnje mestne uprave, ki bodo morda tudi drugače politično obarvane. Zato bo dana možnost vsem občanom, da se izrečejo in da morda posežejo z boljšimi predlogi.

SCGV E. KOMEL / KONCERTNA SEZONA

TEMNI TONI ZA MOJSTRSKI TRIO

DANIJEL DEVETAK

V letošnji koncertni sezoni je SCGV Emil Komel priredil v sredo, 15. januarja, kakovosten koncert najbolj znamenitega slovenskega klavirskega tria. Bratje Lorenz (Primož - klavir, Tomaž - violina, Matija - violončelo) so s svojo skoraj 40-letno kariero kot mojstri komorne glasbe zelo znani ne samo v slovenskem kulturnem svetu, ampak cenjeni tudi v Italiji in Evropi; poleg tega so že nastopili v najpomembnejših glasbenih središčih Amerike, Indije in Afrike. Njihov bogati repertoar sestavljajo tako dela svetovne literature kot celoten opus slovenskih ustvarjalcev. Zanimivo je, da številni slovenski skladatelji pišejo svoja dela prav za Trio Lorenz. Ob koncertiranju posvečajo trije glasbeniki svoje napore tudi pedagoškemu delu.

Izmed treh izvedenih skladb v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž je bila prva slovenska, in sicer *Maestros lugubre - marcia funebre* Lucijana Marije Škerjanca (1935); gre za zadnji stavek obsežnega klavirskega tria, ki se pogosto izvaja tudi kot samostojna skladba. Zvočno polnemu in krajšemu dramatičnemu uvodu sledi pogrebna koračnica z izrazitimi *sforzati*, disonantnimi akordi in temačnimi unisoni, ki zvenijo kot skovikanje večnega mementa... Sledil je Brahm-

sov trio v c-molu op. 101, bisser romantične komorne glasbe, iz zrelega obdobja skladateljevega ustvarjanja (1886). Tudi mračne tone te skladbe so izvajalci podali z izrazito zlitostjo in Brahmsu značilno energijo. Po krajši pavzi je bil na vrsti še trio v e-molu op. 67 (1940) ruskega sodobnega glasbenika Dmitrija Šostakoviča. Z briljantno interpretacijo njegovih štirih stavkov so bratje Lorenz z le-tim še najbolj očarali občinstvo. Nad redkimi svetlimi toni je prevladalo elegično vzdušje, prekrito s senco vojne groznice, obogateno z bučno zvočnostjo in krepko ritmiko. Temna groznja, ki za Šostakoviča ni izvirala le iz politične, ampak tudi poetične in ustvarjalne napetosti, je pomenila zanj trajen spor med stvarnostjo in domišljijo, med življenjem in smrtjo umetnikove duše. Prav gosta dramatičnost, razjedajoč humor in mračne lirčne ekstaze so sredstva, s katerimi je Šostakovič zavračal pogojevanje režimske ideologije; privredla so ga do srčice njegovega umetniškega iskanja, do treznega in hkrati obupanega razmišljanja o smrti. Utopljeni in skoraj "zaraščeni" vsak v svoje glasbilo, so bratje Lorenz z neverjetno spojenostjo sugestivno oživili tudi to plat Šostakovičeve glasbene duše.

GORIŠKA KONZULTA PREDILA SREČANJE S POSLANCEMA OLJKE

V petek, 24. januarja, se je na goriški občini sestala konzulta za probleme slovenske mestne etnične manjšine. Prisotna sta bila tudi senator Darko Bratina in poslanec Mario Prestamburgo, ki sta člani konzulte najprej seznanila s splošnim političnim ozračjem v rimskem parlamentu in z rezultati srečanja slovenske delegacije z državnim podtajnikom Fassinom; srečanje je bilo namreč isti dan. Srečanje med slovensko delegacijo in državnim podtajnikom je pomenilo korak naprej v odnosih med Rimom in slovensko manjšino. Fassino je na srečanju dejal, da se bo osebno zanimal za vprašanje globalne zaščite Slovencev v Italiji. Člane konzulte sta poslanca seznanila, da se rešuje vprašanje dvojezične šole v Špetru, podobno je s priznanjem glasbenega šolstva; tudi priznanje Sindikata slovenske šole naj bi se kmalu rešilo. V finančnem proračunu je bila tudi sprejeta postavka, ki povečuje prispevek za kulturne dejavnosti Slovencev v Italiji. Predstavniki slovenske konzulte so poslanca seznanili s težavami, ki jih ima konzulta v odnosu do občinske uprave. Le-ta namreč ne upošteva mnenj konzulte. Občinska uprava je tudi gluha za zahteve slovenskih lastnikov zemlje in stanovanjskih ter gospodarskih poslopij, ki se borijo proti neupravičenemu razlaščenju.

Po dolgem času je le prišla do zaključka afera v zvezi s šolo za finančne stražnike, ki je več let razdvojevala goriško javno mnenje. Zadeva je seveda postala pomemben mejnik v političnem razvoju mesta, saj sta prišla do ostre konfrontacije dva načina gledanja na sedanost in bodočnost mesta. Na eni strani so stale konservativne sile; te se bojijo razvoja mesta v okviru Evropske zveze, so tradicionalno vezane na vojsko, so privedle do razsula najprej italijansko republiko in še naprej vidijo Gorico le kot skrajno postojanko proti nepoznanemu vzhodnemu svetu. Na drugo stran pa so se postavile sile, ki hočejo, da me-

PREDSTAVITEV ROMANA VODNJAK POZABE

V petek, 24. t.m., je bila ob 18. uri v galeriji Ars v Katoliški knjigarni v Gorici predstavitev zanimivega romana z naslovom *Vodnjak pozabe* pisateljice Nade Matičič.

Delo je poglobljeno in kritično predstavil g. Janez Povše, odlomke iz njega je prebrala študentka Sara Miklus. Avtorica je nato obširno in temeljito osvetlila svoj navdih, izbiro vsebine in obliko strnjene psihološkega romana, ki ima za cilj zbujanje vesti v osehah v zvezi z dogodki ob koncu druge svetovne vojne. Čeprav je delo kratko po obsegu in napisano v zgoščeni obliki, vsebuje veliko razglabljanja o zlu in dobrem. Pri-povedovanje sloni tudi na simboličnem prikazu dogajanj. Enajsti avtoričin roman *Vodnjak pozabe* je prav gotovo knjiga, ki jo je vredno prebrati, saj pomaga premoščati nasprotstva in nerazumevanja naše polpretekle zgodovine in skuša vzpostaviti dobre odnose med ljudmi.

Avtorica Nada Matičič in Janez Povše (Foto Bumbaca)

Nada Matičič se je rodila v Litiji, živi in ustvarja pa v Ljubljani. Napisala je mnogo novel in črtic, ki so bile objavljene v raznih literarnih revijah. Najbolj pa je zaslovela kot pisateljica romanov (*Gozd je onkraj hriba*, 1962; *Ljudje z rdečim nebom*, 1969; *Daj mi roko, Veronika*, 1970; *Mojih pet bičev*, 1972; *Balada o boru*, 1978; *Labirint*, 1979; *Končnost*, 1984; *Moja hoja z očetom*, 1987; *Portret gospe Marije*, 1991; *Pozni čas ljubezni*, 1994).

Knjiga *Vodnjak pozabe* je naprodaj v Katoliški knjigarni. EPD

ŠOLE ZA FINANČNE STRAŽNIKE NE BO!

sto ne živi samo od pomoči iz Rima, da se razvija v povezavi s svojim okoljem, da ima zdrav odnos s svojo narodno manjšino. Slovenci smo se seveda znašli vsi skupaj v drugi skupini, ki se je medtem povezala pod simbolom Oljke. Ko je bila na vladi desnica, je dala vso podporo šoli za finančne stražnike in s tem desniciarski upravi mesta; kasneje je zmaga levo-sredinska koalicijska in so se seveda stvari obrnile.

Slovenci smo imeli od vsega začetka jasno pred očmi,

da gre za opozicijo, ki nam ni naklonjena: približno tisoč priseljencev bi v Štandrežu uničilo to vas, ki so jo že prizadele vse zgradbe povojnih let: industrijska cona, tovarno postajališče, ljudske hiše ipd. Poleg tega so zagovorniki šole jasno zatrjevali, da gre za odgovor italijanske države na možnost, da bi se z vstopom Slovenije v Evropsko unijo Gorica spremenila v slovensko mesto zaradi naravnega priseljevanja iz dežele v mesto. Poleg tega smo skupaj z dru-

gimi političnimi silami in pripadniki civilne družbe, ki so zahtevale, da do nove zgradbe na letališču ne pride, zagovarjali načelo, da mora biti denar, ki so ga osimski sporazumi namenili razvoju Gorice, namenjen drugačnim ciljem, da je treba uporabiti zaprte kasarne in da ni pravilna pot vojaške tajnosti, ki je pokrivala vso zadevo.

Ko so se zdaj stvari k sreči dobro iztekle, imajo politične sile Oljke dolžnost, da skrbijo za to, da bodo denarna sredstva namenjena za razvoj Gorice res prišla v mesto. Govori se o ustanovitvi Centra za študij okolja, ki bi se moral razviti v povezavi z goriško univerzo. BS

SOKOLOVIČEVA PRIREDBA NUŠIČEVIH ŽALUJOČIH OSTALIH ZADOVOLJILA TUDI GORIŠKE ABONENTE

IVA KORŠIČ

Tri dni po premieri (20. - 21. t.m.) so se Nušičevi *Žalujoči ostali* s svojo plesnivo črnino in razvpihim pohlepom po denarju preselili na oder goriškega Kulturnega doma. Ko smo zagledali njihovo strastno poplesavanje v mrakobnem, črnem scenskem prizorišču, smo bili nekoliko zbegani zaradi nenavadne odrske postavitve. Nušič (SSG se je z njim srečalo že devetletič) je pač zelo priljubljen tudi med amaterskimi skupinami in Goričani smo imeli še pred očmi lansko uprizoritev dramskega odseka PD Štandrež, ki je pod režijskim vodstvom E. Aberška posredoval prav to komedijo v dognani, a bolj klasični izvedbi, kjer so prišli močno do izraza vsi smešni trenutki Nušičevega ostrega opazovanja človeških napak. Zato nas je srbski režiser Zijah Sokolović nemalo presenetil s svojim izvornim pristopom. Postopoma pa, ko smo se vživeli v skupno homogeno igro

vseh nastopajočih, smo v njej zabeležili priostreno groteskno lakomnost nenasitnih, domišljavih dedičev, ki so nam mestoma vzbujali prav grenak smeh. Igralci so mojsrsko ustvarili kompaktno skupino požrešnežev, ki stikajo po pokojnikovi zapuščini in skušajo pograbit čim več. Pri tem pa ne vedo, da bo vse podedovala mlada pokojnikova nezakonska hči, nad katero bebi stara teta, in vanjo zagledani, malce nerodni odvetnik.

Ta dva mlada človeka je režiser (s skrbno pomočjo Marije Vidau) oblekel v živahne barve, tako se tudi v kostumih kaže nasprotje med njima, in požeruški dediči, za katere nihče ne ve, kako so si s pokojnikom v sorodu. Njihove mu pohlepnu pollaščevarju, odmaknjeno, mimo, a veskozi pozorno sledi pokojnik iz svojega okvira. Ta režiserjeva zanimiva domislica je našla v Alešu Kolarju elegantno izpeljano uredništev. Celotno dogajanje je presedel v visečem

okviru in s svojo zlikano belo obleko bil izredno kontrastno izrazit in zelo zgovoren portret. Nastopajoči so ustrezno zaobjeli režiserjevo idejo in s koreografsko pomočjo Mihe Lampiča ustvarili razgibano od denarja obsedeno družino, iz katere pa je vendarle po interpretacijski preciznosti in naravnosti izstopil Vladimir Jurc, ki je podrobno, natančno izklesal Evgena, "vodnika" žalujočih. Naj omenimo, da je Jurc v lanskem decembru prejel Severjevo nagrado 1996 za vlogo Schloma Herzla v Taberijevi igri *Mein Kampf* (ogledali smo si jo v lanskem gledališki sezoni, v februarju pa si jo bodo novogoriški abonenti v svoji). Med ženskimimi liki se je gotovo pripikla Barbara Cerar (Katja) zaradi svojih preprostih, a včasih prav komičnih kretenj. Enkratna je bila tudi Bogdana Bratuževa, ki je svojo izrazito igro dopolnila s prizorom z budilko, ko je s po svoje prikrojeno pesmico "Drin drin Drežnica..." izzvala spontan, topel aplavz. S svojim nastopom je nedvomno pripomogla, da se je na oder zlila vsa pristna Nušičeva brezčasna duhovitost.

POTRjeno VODSTVO SSŠ - TAJNIŠTVO GORICA

V ponedeljek, 20. t.m., je bila prva redna seja novoizvoljenega Odbora Sindikata slovenske šole - tajništvo Gorica. Odborniki, ki so bili izvoljeni na 25. rednem občnem zboru meseca decembra za dveletno mandatno dobo, so na otvoritveni seji soglasno izvolili oz. potrdili za predsednico Sonjo Klanjšček in za tajnika Livia Semoliča. V izvršnem odboru so poleg predsednice in tajnika Dario Frandolič (podpredsednik), Joško Pahor (blagajnik), Ivan Sirk, Mihaela Piriš, Ivan Bratina, Enco Pavletič, Marjan Vončina, Leopold Devetak, Nataša Pavlin. V nadzornem odboru so Igor Devetak, Livio Pahor, Arturo Bresciani. V razsodišču pa Slavko Tomsič, Milan Jarc, Mirka Brajnik. Novoizvoljeni odbor kooptira za polnopravno člana bivšega predsednika SSŠ Albina Sirka in predstavnico v Vsedržavnem šolskem svetu Silvano Hvalič. Delo odbora bo spremljal svetovalec iz Nove Gorice Danilo Štekar.

Predsednica se je zahvalila Danilu Štekarju, ki že deset let stoji ob Sindikatu in skrbi za stike s Slovenijo. Tajnik je predstavil kratkoročni sindikalni program: skrb odbora, da SSŠ pride do sedeža, februarja ponovno srečanje v Ljubljani s sekretarjem za Slovence po svetu in ministrom za zunanje zadeve, posvet o šolstvu (multikulturalnost in multietničnost), pravno priznanje SSŠ.

Enco Pavletič seznanil odbornike z delom v pokrajinskem šolskem svetu.

SI

DRAMSKA DRUŽINA IZ ŠTEVERJANA V KULTURNEM CENTRU

Lansko pomlad se je po daljšem molku predstavila domači publiki prenovljena, z mladimi močmi okrepljena, dramska skupina SKPD F.B. Sedej iz Števerjana. Za svoj prvi stik z odrskimi deskami si je izbrala še kar zahtevno psihološko dramo angleškega dramatika, romanopisca, po poklicu zdravnika Williama Somerseta Maughama *Svetli plamen*. Režiser E. Aberšek in strokovni sodelavec J. Starina sta izvorni naslov spremenila v *Temni pajčolan*. Tako je delo nekoliko okrajšano in posodobljeno zagledalo odrske luči v Sedejevem domu v Števerjanu 21. aprila lani. Z njim se števerjanski igralci (Annamaria Škorjanc, Branko Terčič, Daria Marassi, Simon Komjanc, Sara Miklus, Gabrijel Komjanc, Anita Tomažič, Martin Komjanc) gostovali v župnijski dvorani v Doberdolu, predstavili pa so ga tudi v Desklah (7. dec.) v okviru 12. Srečanja goriških ljubiteljskih skupin, ki ga je kot prejšnja leta priredila ZKO Nova Gorica. Strokovna komisija je uprizoritev pozitivno ocenila. V nedeljo, 19. t.m., je končno tudi goriško občinstvo lahko preverilo navdušen igralski zagon mladih števerjancev. Na povabilo SKPD Mirko Filej in Odra 90 so briški amaterji odigrali dramo v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž. Na obsežnem odru je zadobila boljši razmah. Igralci so se prosto gibali po prizorišču, dejanja so si sledila z večjo dinamiko, napetost dogajanja je bila bolj poudarjena. Izostrel se je (sicer še posebno za kristjane nesprejemljiv predlog) težak problem avtanazije.

Gotovo bo igra romala še po nekaterih goriških in tržaških vaseh; zato želimo skupini še veliko uspehov, obenem pa upamo, da bo še globlje začrtala to na novo oživljeno gledališko pot sredi sončnih Brd. - IK

KONGRES MLADINSKE SEKCIJE SSK-GO

V četrtek, 23. januarja, je bil na sedežu stranke kongres mladinske sekcije SSK za Goriško. Staremu odboru se je iztekel mandat, zato je nastopil čas za analizo preteklosti in ureditev idej za prihodnost. Za predsednika kongresa je bil izbran David Grinovero, ki je predal besedo predsedniku sekcije Aleksu Pintarju. Ta je na kratko opisal trenutno politično stanje v Italiji ter položaj SSK, osredotočil pa se je seveda na delovanje mladinske sekcije v času svojega mandata. Treba si je bilo priznati, da je marsikatera ideja ostala le ideja, krivdo za to pa je treba iskati delno pri neizkušenosti, delno pri sodelovanju s stranko, pa tudi pri splošnem političnem ozadju v zamejstvu. Vloga sekcije naj bi bila po njegovem še bolj osredotočena na politiko kot doslej, skrbela pa naj bi predvsem za krepitev narodne zavesti mladih.

Nato je spregovoril tajnik sekcije Mihael Corsi, ki je kronološko orisal razne dogodke v mandatu. Uspehi so se izmenjavali z neuspehi, pogrešali pa smo predvsem sodelovanje s tržaške strani, tako da ni bilo mogoče ustanoviti deželnega odbora, ki je mladinski sekciji nujno potreben. Tudi ideja o glasilu je ostala le ideja; marsičesa se ni dalo izvesti zaradi splošne prezaposlenosti članov sekcije.

Sledil je pozdrav predsednika sveta stranke za Gorico Štefana Bukovca, ki je podprl delovanje mladinske sekcije in zagnanost njenega predsednika. Nato so prišle na vrsto volitve. Za predsednika sekcije je bil potrjen Aleks Pintar. Vsi so bili mnenja, da ima dovolj energij in svežih idej, da naprej vodi skupino. Za tajnico je bila izvoljena Mara Černic; za predstavnik v pokrajinskem svetu Simon Kosič, delegati za deželni kongres pa so: Erika Jazbar, Marjan Vogrič, Mihael Corsi, Igor Povše in Janez Trpin. - I. POVŠE

TISOČ SLOVENCEV - TISOČ DAROV

ZA KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Ker se zavedamo velikih potreb ob obnovitvi Katoliškega doma, začnemo širšo akcijo za podporo Kulturnemu centru Lojze Bratuž. Z združenimi močmi lahko veliko naredimo!

James de Francesco, ZDA 1.545.000; Franka in Marija Žgavec namesto cvetja na grob pokojne tete Paole Žgavec 200.000; Ana Vicchi 115.000; M.M. v spomin na pok. g. J. Žorža 300.000; ob 5. obl. smrti dragega Ivana Breclja družina Breclj 300.000; K.C. 1.000.000; N.N. Rupa 100.000 lir; Market S. Andrea (Štandrež) 400.000 lir.

Svoj prispevek lahko nakažete na uredništvu Novega glasa ali na tekoči račun št. 31276 na Kmečki banki.

OBVESTILA

V ORGANIZACIJI Državnega sekretariata za Slovence po svetu in SSO prihajajo na obisk na Goriško slovenski šolniki iz Argentine in Avstralije. V petek, 31. t.m., si bodo gostje, ki skrbijo, da slovenska beseda ne umre med našimi rojaki v tujini, ogledali zanimivosti Gorice in spoznali nekaj slovenskih ustanov (Katoliško knjigarno, Štandrež, Kulturni dom in Kulturni center Lojze Bratuž).

V OKVIRU niza predavanj ob 750-letnici župnije Komen bo v soboto, 1. februarja, ob 20. uri predaval v župnijski dvorani v Komnu prof. dr. Drago Ocvirk na temo *Biti kristjan!*

V NEDELJO, 2. februarja, bo v župnijski cerkvi v Mirnu božični koncert. V prvem delu bo igral organist prof. Bergant, sledil bo nastop pevskega zborov: MePZ Vrtojba, meša-

ni cerkveni zbor Bilje, mešani cerkveni zbor Opatje selo, cerkveni mešani in otroški zbor Miren. Začetek ob 16. uri.

SEJA ŠIRŠEGA odbora Zveze slovenske katoliške prosvete bo v ponedeljek, 3. februarja, ob 20.30 na sedežu na Drevoredu 20. septembra 118.

ŠOLA KRŠČANSKEGA življenja. V četrtek, 6. februarja, bo ob 20.30 v mali dvorani Kulturnega centra L. Bratuž tretje srečanje v sklopu teoloških predavanj. Dr. Jurij Bizjak, profesor Sv. pisma na teološki fakulteti v Ljubljani, bo govoril na temo: *Literarne vrste v Sv. pismu*. Vljudno vabi štandredška dekanija.

KER SMO prejeli preveč člankov, tokrat nismo mogli objaviti vsega. Ostalo priobčimo prihodnjič.

DAROV PRIHODNJIČ

2. GORIŠKA SINODA

ŽUPNIJA SV. ANDREJA APOSTOLA V ŠTANDREŽU

vabi na

BOŽIČNI KONCERT

Božične pesmi bo izvajal dekliški zbor Andrej Vavken iz Cerkelj na Gorenjskem; dirigent Damijan Močnik.

Štandrež, na svečnico, 2. februarja, ob 17. uri.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

vabimo vas na koncert

KVARTET 7 PLUS

iz Izole

Predstavili bodo izbor slovenskih in črnskih duhovnih pesmi.

Nedelja, 2. februarja, 1997, ob 17. uri, Drevored 20. septembra 85 - Gorica.

ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV
SLOVENSKA PROSVETA
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA

DAN SLOVENSKE KULTURE

Kulturni center Lojze Bratuž - velika dvorana, **sobota, 8. februarja, 1997, ob 20. uri** - odprtje razstave Lojzeta Spacala, ob 20.30 - proslava

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO SLOVENSKE SKUPNOSTI - GORICA

vabi na

POKRAJINSKI KONGRES

Sobota, 1. februarja, 1997, ob 17. uri.
Mala dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, Drevored 20. septembra 85 - Gorica.

SKPD FRANČIŠEK BORGIIJA SEDEJ - ŠTEVERJAN

ŠTEVERJAN, TI BISER NAŠIH BRD

Ob dnevu slovenske kulture vas vljudno vabimo na predstavitev knjižice o Števerjanu. Predstavila jo bo umetnostna zgodovinarica Verena Koršič Zorn. Sodelujejo MePZ F.B. Sedej in recitatorja.

Nedelja, 2. februarja, 1997, ob 16. uri, v Sedejevem domu v Števerjanu.

SCGV EMIL KOMEL - KONCERTNA SEZONA 1996/97

Anton Foerster (1837-1926)

GORENJSKI SLAVČEK

OPERA V TREH DEJANJIH

Opera in Balet SNG v Ljubljani.

Kulturni center Lojze Bratuž - velika dvorana, **sobota, 15. februarja, 1997, ob 20.30 (abonma), nedelja, 16. februarja, 1997, ob 17. uri**. Predprodaja vstopnic na sedežu SCGV E. Komel, Drevored 20. septembra 85, tel. (0481)532163.

11

ČETRTEK
30. JANUARJA
1997

PIERO FASSINO IN SLOVENCİ NA VIDEMSKEM

ERIKA JAZBAR

V petek, 24. januarja, se je podtajnik v italijanskem zunanem ministru Piero Fassino srečal v Trstu s predstavniki Slovencev, ki živimo v Italiji. O pogovorih se je že marsikaj pisalo in poročalo, saj se zdi, da želi italijanska vlada v kratkem rešiti probleme v zvezi s svojo slovensko manjšino v F-Jk.

Spomnimo, da se je omejen politik DSL srečal z našimi predstavniki oktobra lani in je na tem srečanju zbral sveženj nekaterih zahtev in neresenih vprašanj, ki se vlečejo od obljube do obljube kar nekaj časa. Z našimi problemi je bil torej Fassino dobro seznanjen in se je po treh mesecih ponovno vrnil v Trst z besedami, ki niso le obljube. Marsikdo bo lahko očital, da sicer ni prinesel nič konkretnega, vendar se nekako zdi, da se tokrat nekaj premika v pozitivno smer.

Če se omejimo na manjšino, ki živi na Videmskem, moramo takoj poudariti, da jo italijanska vlada končno le imenuje za slovensko manjšino in se ne skriva več za prebivalci nedobro definiranege slovenskega izvora. Sicer v tem primeru ne moremo govoriti o novosti, vendar sedaj lahko govorimo o ustaljeni praksi.

Nadalje predstavlja za slovenske ljudi teh krajev pomembno novico obljuba, da bodo do prihodnjega šolskega leta priznali in parificirali dvojezični šolski center v Špetru, kar pomeni, da bosta vrtec in osnovna šola vključena v italijanski šolski sistem in kot taka torej financirana od države. Glavni problem, s katerim so se morali ukvarjati v vseh teh letih vzgojitelji omenjenega centra, je bil namreč predvsem finančne narave. S takim (morebitnim) ukrepom seve-

da niso rešeni problemi šolstva v videmski pokrajini, kajti slovenski jezik se kot enakopravni jezik poučevanja omejuje na osnovno šolo; nadalje Slovenci na Videmskem ne živijo le v Nadiških dolinah oz. v Špetru, vendar ubrana pot je tista pravilna.

Nazadnje povejmo, da se nekaj rešuje tudi pri problemu vidljivosti slovenskih programov RAI, vendar taka novica bo zanimala tudi marsikaterega Goričana in Tržačana, medtem ko zajemata priznanje in vključitev Glasbene matice v konservatorij Tartini tudi Benečane, pri katerih deluje sekcija te glasbene šole.

Problemi slovenske manjšine v Italiji oz. na Videmskem so še mnogi drugi, veliko je tudi upraviteljev in funkcionarjev, ki nas še slepijo s prijaznimi besedami. Upajmo, da so vsaj omenjeni nereseni problemi za nami in da lahko začnemo s sestavljanjem nove spomenice za novega vladnega predstavnika.

KOROŠKA / CELOVEC

PODELJENA XVIII. TISCHLERJEVA NAGRADA

RAFAELA BÖHM

23. januarja je minilo 18 let, kar je v Celovcu umrl veliki narodnjak, "oča" slovenske gimnazije in ustanovitelj Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS), dr. Joško Tischler.

V njegov spomin sta osrednji slovenski organizaciji - NSKS in KKZ - leta 1980 začeli s podeljevanjem Tischlerjeve nagrade, ki so jo do zdaj med drugimi dobili: pok. Pavle Zablatnik, pok. žpk. Vinko Zaletel, pok. dr. Janko Hornbock, šolske sestre na Koroškem in prof. Lojze Peterle.

Letošnja nagrajenka, "ki je storila samo to, kar bi vsak moral storiti", je gospa Micka Miškulin, doma v Rožu, kjer je bila rojena l. 1926 in odraščala slovenskim staršem skupaj z bratom - dvojčkom. Zaradi materinščine zapostavljena že v prvih letih šolanja, je kasneje oblikovala svojo samozavest v Zavodu šolskih sester v Velikovcu, kamor ji je pripomogel pok. Vinko Zwitter. Kasneje je začela uporabljati slovenski jezik povsod, kjer je bila dana možnost ali so obstajali zakoni (trdovratno je npr. čakala na neki zavarovalniški dokument celih 8 let, samo da ga je dobila v maternem jeziku).

Njeno delo se skorajda ne opazi, prisotna pa je vendarle povsod, kjer je na programu ohranjanje slovenskega jezika. Tako npr. pri domačem kulturnem društvu kot soustanoviteljica Narodopisnega inštituta Urban Jarnik, kot zbirateljica pisnih dokumentov (knjige *Tako smo živeli*) in še kaj. Širši starejši generaciji pa je znana še po nečem: s svojim že pok. možem je leta 1986 ustanovila prvo slovensko društvo upokojencev v Št. Jakobu v Rožu; ta je bil pobuda za nastajanje enakih tudi drugod (Pliberk, Dobrla vas). V zvezi s tem je prišlo še do priloge Našega tednika *Naš upokojenec*, ki četrletno izhaja od avgusta 1991 in pri katerem je Micka Miškulin ustanoviteljica in glavna urednica.

Prireditev, ki sta jo NSKS in KKZ namenili osemnajsti prejemnici Tischlerjeve nagrade, je bila prejšnji četrtek (23. januarja) zvečer v Slomškovem domu v Celovcu. Lepemu številu gostov (med drugimi škofijski kancler Krištof, slovenski državni tajnik dr. Vencelj, konzula Republike Slovenije g. Jeraj in Novak, člani Tischlerjeve družine, predstavniki slovenskih organizacij in upokojenci iz Roža in Podjune)

je pozdravno spregovoril predsednik Krščanske kulturne zveze dr. Zerzar, glavni nagovor pa je imel predsednik NSKS Nanti Olip (na sliki). Sodelovala je tudi letošnja dobitnica pred osmimi leti razpisnega govorniškega natečaja Damjana Kalan, dijakinja 4. letnika Višje šole v Št. Petru, ki se je dotaknila teme "16 let, zrelost za volitve ali vojniški izpit". Za svoje razmišljanje je prejela denarno nagrado v višini 4.000 ATS.

Spored je glasbeno (posebno z zadnjo pesmijo) popestril Moški pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva Bilka iz Bilčova, navdušila pa je ne nazadnje nagrajenka sama, ki je s preprostimi besedami povedala, da nagrade ne bo obdržala sama zase, ampak jo bo delila s tistimi, ki na deželi nesebično delajo za slovensko narodno skupnost, pa se jih nihče ne spomni.

Ob domači zakuski so mnogi še dolgo v noč sedeli skupaj in se veselili z Micko Miškulin.

FILM FILM FILM FILM FILM FILM

EVITA: ZGODBA ARGENTINSKE PRVE DAME

ERIK DOLHAR

Alan Parker z *Evito*

Novo leto je prineslo tudi na platna italijanskih kinematografskih dvoran pričakovani film režiserjev Alana Parkerja in Oliverja Stonea (slednji je s Parkerjem podpisal filmov scenarij) *Evita* z ameriško pop pevko Madonno v glavni vlogi Eve Duarte Peron, žene nekdanjega argentinskega predsednika. Film je pred kratkim prejel nekaj zlatih globusov, ki jih tuji dopisniki vsako leto podeljujejo v Hollywoodu.

Gre za *musical*, peti film, ki ga predvajajo v originalni angleški verziji s podnapisi v italijanščini, tako da mu marsikdo težko pozorno sledi, tudi glede na dolžino (film traja poltretjo uro). Vsekakor je to izjemno dober film s krasnimi pesmimi, mogočno glasbo, veličastnimi prizori pouličnih neredov in predvsem z izvrstnima igralcema, kot sta energična Madonna (Veronica Luise Ciccone) in prikupni Antonio Banderas, ki igra vlogo nekakega povezovalca med raznimi prizori musicla, a ga v filmu lahko obravnavamo tudi kot popačeno obliko argentinskega revolucionarja Ernesta Che Guevare.

Evita se začne s prizori treh pogrebov: v prvi tretjini tega stoletja skušajo elegantni gopodje preprečiti mali Evi, da se kot nezakonska hči pokloni spomni svojega pravega očeta, češ da spada njena mati v nižji sloj. V letih po drugi svetovni vojni sta nato prikazana pogreba Eve Peron in njenega moža, bivšega predsednika Perona. Kdor ne pozna argentinske polpretekle zgodovine, takoj spozna, da je bila žena argentinskega predsednika veliko bolj priljubljena pri svojih ljudeh kot njen mož. Film se nadaljuje z nekoliko bolj upočasnjenim ritmom: prikazano je življenje 15-letnega podeželskega dekleta (Eva), ki hrepeni po mestu, Buenos Airesu, ali *Big Apple*, velikem jabolku - skušnjavi. Ta skok ji skoraj prisiljeno omogoči pevec, od katerega pa se ob prihodu v velemesto loči. Tako se začne Evino pustolovsko življenje, polno moških, ki ji omogočajo preživetje. V tem delu filma se je Madonna izkazala ne samo kot odlična pevka, temveč tudi kot izvrstna plesalka, ki v senzualne korake izliva vso svojo prekipeljo energijo. Kaj kmalu se prikupni Eviti ponudijo prve zaposli-

tve, tako da se lahko finančno osamosvoji. Najprej pozira kot manekenka pri nekem fotografu, nakar postane gledališka igralka, nazadnje pa voditeljica priljubljene radijske oddaje. Njen vstop v visoko družbo je uspel: manjka ji le nekdo, brez katerega bi bilo njeno življenje nesmiselno. Tako ji na nekem plesu predstavijo vojnega ministra Perona, v tistem trenutku najmočnejšega človeka v Argentini, pravega vršilca predsednikovih dolžnosti. Še tako mrzel vojak šarmu Evite - Madonne seveda ne vzdrži, njen značaj pa je tako močan in prepričljiv, da ga sama spodbuja pri delu in mu svetuje, kako naj pritegne za sabo nezadovoljne državljane, predvsem delavce in kmete (na misel nam tu prihaja vloga Hillary Clinton pri vodenju politike ameriškega predsednika). Evita stoji Peronu stalno ob strani in na shodih prepričuje ljudi, da lahko uspe *veliki skok* tudi njim, če je uspel njej. Tu spoznamo tragiko južnoameriških ljudstev, ki prehajajo iz ene diktature v drugo večkrat s krvavimi neredi, revolucijami in državnimi udari, njihovo življenje pa se konec koncev ne spremeni. Potrebujemo trdo roko, močnega voditelja, ki se jim zna prikupiti in jih vžgati s puhlimi frazami, polnimi lepih besed. To uspe tudi Peronu oz. Eviti. Minister za vojno postane kmalu popularnejši od predsednika samega, tako da ga je treba odstraniti oz. aretirati. Medtem ko je Peron v zaporu, Evita ne miruje; obratno, ščuva množice k vstaji, tako da je predsednik primoran spustiti Perona na prostost. To je tudi priložnost, da se Eva Duarte poroči s Peronom. Ljudska zahteva po demokratičnih volitvah je uslišana, po krvavi volilni kampanji pa Peron postane argentinski predsednik. Z Evito vstopita v *Caso Rosado*, predsedniško palačo, na terasi katere se predstavita razjarjeni množici. Prav na tem balkonu se Madonna izkaže z doživeto pesmijo *Don't cry for me Argentina*

(Ne joči zame, Argentina), najbolj znano pesmijo musicala. Ob poslušanju te pesmi gledalcu pride kurja polt, sama Madonna pa je izjavila, da se je ob njeni izvedbi počutila, kot da bi se v njeno telo preselil duh Eve Peron. Evita bo to pesem z iste terase zapela še zadnjič, ko bo vstala s smrtne postelje. Vmes je še prikazano življenje predsedniškega para in njihov ločenih političnih bojov. Evita ustanovi svoj sklad, v blagajni katerega ljudje nenehno prispevajo vse, kar imajo. Eva skuša jemati pri bogatejših in podpirati revnejše, s čimer pripomore tudi k begu Angležev iz Argentine. Med najbolj zanimivimi prizori je tu evropska ali *mavrična* turneja, kot jo imenujejo v filmu, Eve Peron. Španski režim generala Franka jo sprejme z navdušenjem, podobno kot Francozi, medtem ko v Italiji, kjer se je njen mož izučil vojaških veščin in pohlepa po oblasti od Mussolinija, Evita ne naleti na odobravanje množic. Prva dama Argentine je od turneje izmučena, njena zvezda začne usihati, podobno kot v domovini lik njenega moža, ki se sčasom izkaže kot diktator. Argentinci romajo k svoji umirajoči materi, čutijo pa se užaljene, ker so imeli Evito za pravo nesmrtno svetnico, ki pa jim sedaj zmanjkuje. Evita umre in nese s sabo sanje po boljši prihodnosti Argentine. V pouličnih bojih pada tudi revolucionar *Che* (Antonio Banderas). Tu je še morda eden najlepših prizorov filma, ko se protagonist srečata v nebesih, kjer se vpleteta v nekaj smrtni tango.

Čeprav je film naletel na marsikatero kritiko, predvsem iz Argentine, je nedvomno vreden ogleda, če ne drugo zato, ker je Madonna z glavno vlogo Eve Peron dosegla morda vrhunec svoje kariere, saj je res odlična.

POGREB NA VOGRSKEM

MSGR. IVANU KOBALU V SLOVO

JOŽKO KRAGELJ

Dne 14. januarja so na Vogrskem pokopali msgr. Ivana Kobala. Kot smo že poročali, se je pogreba udeležilo zelo veliko duhovnikov in vernikov iz vseh župnij, kjer je pokojni deloval kot dušni pastir. Pogreb je vodil koprski škof msgr. Metod Pirih. Zvrstilo se je več govornikov, ki so se pokojnemu zahvalili za njegovo delo po župnijah. Zadnji je spregovoril njegov rojak in sotrpin Jožko Kragelj, ki je rekel:

Po vseh lepih besedah, ki so bile tukaj izgovorjene, mi dovolite, da postavim tudi jaz piko na "i".

Dragi verniki z Vogrskega, Kobarida, Trebuše, Črnega vrha, Zavrta in od Sv. Lucije. Pred nami leži pokojni msgr. Ivan Kobal. Vsi vi, ki ste živeli skupaj z njim in ga poznali, ste kot živ parlament, ki mora danes v vesti izreči svojo besedo.

Lansko leto je bivši notranji minister nekdanje Soc. Rep. Slovenije na ozemlju te župnije izjavil, da na Primorskem ni bilo revolucije, in je pozval primorske duhovnike, naj obsodijo, kar se je dogajalo v ljubljanski nadškofiji. Res ni bilo revolucije na Primorskem?

Pred petimi leti smo tukaj pokopali g. Ivana Hlada, ki je bil obsojen na 16 let prisilnega dela v povojni revoluciji in preživel osem let na prisilnem delu. Danes pokopavamo g. Kobala, ki je bil obsojen na 18 let prisilnega dela in je pretrpel devet let po za-

porih in na prisilnem delu v povojni revoluciji. Z njima smo bili še mnogi duhovniki, ki smo na svoji koži občutili to revolucijo, ki jo je v slovenski Cerкви krepko občutila tudi naša koprška škofija. Revolucija se je začela na Lajšah na Cerkljanskem, kjer so umorili kaplana Piščanca in Slugo ter trinajst drugih župljanov, takoj po priključitvi se je nadaljevala z izgonom ap. admin. dr. Močnika. Temu pa so sledila zasliševanja, preganjanja, zaplembe in procesi proti duhovnikom.

Vrhovno sodišče v Ljubljani je lani 10. julija točko za točko razveljavilo obsodbe tolminskega procesa in vse predalo Okrožnemu sodišču v Novi Gorici, da uvede novo sojenje in razglasi neveljavnost vseh teh obsodb. To sodišče v teh mesecih ni našlo časa, da bi se izreklo o nedolžnosti vseh teh obsojencev.

Za vsem tem pa so leta trpljenja in krivic, ki so jih bili deležni tudi sorodniki in verniki obsojenih. Če odmislimo materialno in fizično škodo, pogledajmo samo duhovno škodo: Na tolminskem procesu so obsodili pet duhovnikov, ki so skupno prestali kaznen skoraj štirideset let. To pomeni 40 let manj sv. maš in pridig ter prav toliko let verouka. Dovolj časa, da so širili drugačno mišljenje, drugačen nauk - nauk Marksa in Engelsa.

Če pogledamo samo primer g. Kobala: 9 let krat 365 dni znese 3295 maš manj. Če bi imel vsak teden 8 ur verouka - vsak mesec 32 ur, deset mesecev 320 ur, in to krat devet let, znese 2880 ur verouka manj za Kobarid, kjer so ga zaprli.

Lani novembra so v gradu tu na Vogrskem predstavili

knjigo Bili so Čedermaci. Govori tudi o tolminskem procesu. Dr. Zdenko Roter, bivši udbovec in zasliševalec duhovnikov, "je prepričan, da so bile kazni, zlasti ko je šlo za t.i. tolminski proces, izredno visoke, poleg tega pa bi današnji pogled v pravni potek teh procesov najverjetneje pokazal prenekatero pomanjkljivost, ki ne bi zdržala preizkusa zahtev mednarodnega prava, predvsem tisti del, ki se je nanašal na vprašanja obrambe obtožencev."

"Z današnjega gledišča se zdi vsebina obtožnic s tolminskega procesa predvsem zelo pompozna, saj govori o vohunjenju za Vatikan, o vohunskih dejavnostih in podobnem, pri čemer se zdi, da ti ljudje niso imeli opraviti s tem, saj za kaj takšnega niso imeli niti ustreznega znanja niti položaja."

Glede žrtve na Cerkljanskem je v isti knjigi zapisano: "Enciklopedija Slovenije jasno piše, da je bila ustrelitev domačinov - med njimi kaplana Sluga in Piščanc -, ki naj bi bili krivi za smrt mladih slušateljev partijske šole v Cerknem, pomota."

Vse samo pomota. Poboji v Rogu, Teharjah in drugod - napaka. Nihče ni kriv, krive so žrtve. Dokler ne bomo vsemu temu rekli zločin, krivica in ne bodo tisti, ki so to delali, rekli jasno besedo: pogrešili smo, obžalujemo, dokler ne bomo obsodili sistema, ki je to delal - do takrat v Sloveniji nista možna sožitje in napredek naroda. Tudi dogodki zadnjih dni nam kažejo, da vse pelje v razdvojenost, in je jasno, kdo razdvaja. Zakaj vam govorim to in tako? Ker imamo pred seboj nedolžno žrtve tega sistema.

Dragi Ivan, moj rojak in sotrpini! Komaj pred nekaj dnevi sem zvedel, da si shodil šele pri treh letih starosti. Zato je bila tvoja hoja vedno nekoliko negotova, toda tvoj korak je bil vedno premočrten, jase, vodil je h Kristusu, h Križu. Tudi ljudi si vodil k njemu, ki je Pot, Resnica in Življenje. Morda pa je bila prav zato taka satanska gonja proti tebi. Kaj si zakrivil, da so te kot mladega kaplana leta 1946 izgnali iz Tolmina, iz cone B v cono A? Ko si pri Peršetu prišel čez Sočo, si se obrnil in blagoslovil vse tiste, ki so te podili. V Kobarid si prišel, ko se je bližala priključitev, ker si želel ostati med svojimi ljudmi. In nate se je po nedolžnem usul plaz obtožb, da si sovražnik naroda, primorskega ljudstva, da si izdajalec, vohun Vatikana in kapitalističnih držav.

Za vse obtožbe, za vse krivice, trpljenje, poniževanje, ki si ga preстал, ni nikoli prišla iz tvojih ust beseda maščevanja, revanšizma. Nasprotno! Večkrat smo slišali: Bog že ve, kaj dela. Naj se zgodi Božja volja, Naj jim Bog odpusti!

In ker ni do zdaj še nihče uradno izjavil, da si bil pri vseh teh obtožbah nedolžen, se zopet obračam na ta parlament, ki je pred menoj: Verniki iz Kobarida, Trebuše, Črnega vrha, Zavrta in Vogrskega! Vi ste živeli z njim, poznali ste njegov značaj, njegovo dobroto, poslušali ste njegove besede. Roko na srce! Bi si kdo izmed vas upal trditi, da je bil pokojni Ivan Kobal sovražnik svojega naroda? Ohranite ga v lepem spominu in molite zanj!

Ti pa, dragi Ivan, prosi za to naše primorsko ljudstvo, ki je toliko let živelo pod fašizmom v slogi in sožitju in so ga oznanjevalci s Kranjskega z novim naukom razdvojili, prosi, da bi spoznalo, da je le Kristus Pot, Resnica in Življenje in da je le v Njem in z Njim možno sožitje v odpustčanju, razumevanju in ljubezni.

GORIŠKI SEJEM 1997 S TREMI PRIREDITVAMI

Območna obrtna zbornica v Novi Gorici, Industrija pohištva in opreme in Mestna občina Nova Gorica so lani pripravile obnovljeni prvi Goriški sejem, ki je imel precejšen uspeh. Za letošnje leto pa načrtujejo kar tri sejemske prireditve, ki bodo na sejemskem prostoru ob tovarni Meblo v Kromberku.

Osrednjo pozornost bodo namenili razvoju sejmarstva, ki bo pretežno povezano z obrtjo in podjetništvom, kmetijstvom ter s turizmom in zabavo. Uvedli bodo nekatere izboljšave za povečanje splošne kakovosti sejemskega prostora. V dneh od 11. pa do 15. junija bo sejem obrti in podjetništva; za obdobje od 5. do 9. novembra pripravljajo sejem dobrot narave in zabave; ob zaključku letošnje sejemske dejavnosti pa bo novoletni sejem, in sicer v dneh od 20. do 30. decembra.

V Območni obrtni zbornici poudarjajo, da bi Nova Gorica rada postala sejemska mesto in tudi eno izmed najpomembnejših sejmskih središč Slovenije in nove Evrope. Med pomembnimi pobudami, ki jih imajo organizatorji, je tudi srečanje vinogradnikov in vinarjev iz obeh delov Goriških Brd, torej iz slovenskega in italijanskega dela Brd. Goriški sejem naj bi jih povezoval in nemara tudi združil, da bi na tržišču sodelovali in si ne po nepotrebnem konkurirali. V tem pogledu Goriški sejem pričakuje tudi pomoč predstavnikov občine Števerjan, z županom Hadrijanom Corsijem na čelu.

M.

ŽELVA TUDI V NOVI GORICI

MARJANA REMIAŠ

Podjetje Želva za usposabljanje in zaposlovanje invalidov je bilo na predlog Zavoda za zaposlovanje ustanovljeno 1991. leta v Ljubljani. Za njegovo ustanovitev je poskrbelo Sožitje, društvo, ki skrbi za pomoč duševno prizadetim prebivalcem, posebej mladostnikom v Sloveniji. Do tedaj so v Sloveniji obstajale samo t.i. invalidske delavnice, pretežno specializirane za zaposlovanje posebnih kategorij invalidov; za lažje duševno in telesno prizadete pa delavnic za usposabljanje pod posebnimi delovnimi pogoji ni bilo.

Pred pol leta je Želva s pomočjo novogoriškega Zavoda za zaposlovanje in novogoriškega Sožitja prilezla tudi na Severno Primorsko. Danes, po šestih mesecih začete tega dela, je novogoriška enota Želva namenjena mla-

dostnikom z lažjimi motnjami v telesnem in duševnem razvoju, saj jim nudi zaposlitev, pa tudi prilagojena usposabljanja za delo, pod vodstvom mentorjev in drugega strokovnega kadra.

Danes obsega novogoriški Želvin program usposabljanja šiviljski oddelek, v katerega je vključenih 5 mladostnikov, zeleni program, v katerem delajo 4 mladostniki; v pripravi pa je tudi program "vzdrževanja in upravljanja javnih objektov in stavb", za katerega si prizadeva vodja novogoriške enote Želva Milan Jakin.

Na nedavnem novogoriškem božičnem sejmu so se mladostniki iz šiviljskega programa javnosti predstavili s kopico čudovito izdelanih igračk.

JOŽE ŠUŠMELJ PREMEŠČEN V RIM

Nekdanji jugoslovanski in po osamosvojitvi naše države slovenski generalni konzul v Trstu Jože Šušmelj je bil z zunanjega ministrstva Slovenije, kjer je bil kot državni podsekretar pristojen oz. odgovoren za odnose med Slovenijo in Italijo, pred kratkim premeščen v veleposlaništvo Republike Slovenije v Rimu. Šušmelj, ki je bil pred odhodom v diplomacijo predsednik Občinske skupščine v Novi Gorici, velja za dobrega poznavalca odnosov med sosednjima državama, stanja v obmejnih območjih med Slovenijo in Italijo ter položaja slovenske narodne skupnosti v Italiji. Spričo teh izkušenj in znanja je bil tudi soavtor t.i. Bele knjige o slovensko-italijanskih odnosih, ki jo je lani izdalo zunanje ministrstvo Republike Slovenije. Mandat Jožeta Šušmelja v slovenskem veleposlaništvu v Italiji, kjer zavzema položaj ministra svetnika, bo trajal štiri leta. - M.

ŠKOF ROŽMAN IN LJUBLJANSKO SODIŠČE

Kot poroča ljubljansko Delo 16. januarja, je okrožno sodišče v Ljubljani zavrnilo pobudo generalnega državnega tožilca Antona Drobniča, ki je konec decembra 1995 vložil zahtevo za obnovo kazenskega postopka proti škofu dr. Gregorju Rožmanu. Senat je namreč vse Drobničeve dokaze zavrnil, saj meni, da v njegovi zahtevi ne gre za nove dokaze, ki bi utegnili pripomoči v pravnomočnem končanem postopku k oprostilni sodbi ali vsaj k obsodbi po miljšem zakonu.

Dr. Drobnič se je na razsodbo okrožnega sodišča pritožil na višje sodišče. V pritožbi je zapisal tudi, da "sodišče uporablja metode in način mišljenja povojnega obdobja ter povsem nelogično sprejema

stalinistične odločitve." Zato smo radovedni, kako bo sodilo višje sodišče; ali bo tudi ono potrdilo stalinistične odločitve? - KH

KARITAS ZA LJUDI V STISKAH IN POMANJKANJU V KOPRSKI ŠKOFIJI

Dobrodelna in človekoljubna organizacija Karitas v koprski škofiji že več let izvaja pomembne akcije in dejavnosti za ljudi na Primorskem, ki živijo v stiskah in pomanjkanju. S hrano in drugimi potrebščinami za vsakdanje življenje preskrbuje okoli tisoč družin. Lete redno prejemajo zavoje s hrano, ki jo prispevajo dobri ljudje. Svojo pomoč v živilih pošiljajo tudi organizacije Karitas iz posameznih župnij v Furlaniji.

Tako je bilo leta 1995 najbolj potrebnim družinam razdeljeno okoli 60 ton hrane, lansko leto 40 ton, pomoč v tem letu pa naj bi dosegla tudi približno 40 ton hrane. Škofijska Karitas pomaga tudi na druge načine, tistim, ki so bolni, osamljeni ali brezposelni. Lansko leto je 450 otrokom revnih staršev pomagala s šolskimi potrebščinami.

ŽENSKÉ ZASLUŽIJO MANJ KOT MOŠKI

Statistični urad Slovenije je opravil zanimivo raziskavo o zaslužiških moških in ženskih v posameznih poklicih. Ugotovil je, da so kljub poudarjanju enakopravnosti obeh spolov moški v povprečju kar za 17,6% bolj plačani kot ženske. Moški z visoko izobrazbo v povprečju zasluži 23% več kot njegova kolegica, nekvalificiran delavec pa 22,8% več kot delavka. Največje razlike med moškimi in ženskami so pri zdravniških in drugih intelektualnih poklicih z visoko izobrazbo. Na teh področjih moški v Sloveniji zasluži skoraj 30% več kot ženske z enako izobrazbo. - M.

EDINA DEJAVNOST, KI ZAPOSUJE NOVE DELAVCE

V Sloveniji že nad 51 tisoč obrtnikov

Po podatkih iz obrtnega registra, ki ga vodi Obrtna zbornica Slovenije, je bilo v začetku letošnjega leta v Sloveniji skupaj že 51.020 obrtnikov raznih strok. Ta dejavnost najhitreje napreduje, čeprav je obrtnih delavnic še zmeraj manj kot v državah članicah Evropske unije. Omenjenim obrtnikom, ki jih novi obrtni zakon imenuje tudi samostojne podjetnike, je treba dodati še okoli 30 tisoč delavcev, ki so se v zadnjih štirih letih zaposlili. V obrtni zbornici Slovenije zatrjujejo, da so možnosti za nove zaposlitve še precejšnje, toda pri tem bi morala država nuditi večjo pomoč, kot so predvsem ugodna posojila z nizko obrestno mero, finan-

čne olajšave pri nabavi surovin, tehnične opreme ipd.

Sicer pa je obrt v Sloveniji po svoji organizaciji in zasnovah že skoraj povsem skladna s to dejavnostjo v drugih državah, med katerimi je tudi Italija. Po več desetletjih t.i. usmerjenega izobraževanja, ki so ga izvedli v prejšnjem režimu, so zdaj spet pričeli usposabljati vajence, letos pa bodo ponovno pričeli izvajati mojstrske izpite. V državi bo okoli 60 mojstrskih nazivov.

Na posameznih slovenskih območjih je največ obrtnih delavnic oz. obratov v Mariboru (3.247); na drugem mestu s 1.943 obrtnimi obrati je ljubljanska občina Vič-Rudnik; na tretjem mestu pa je Mestna občina Nova Gorica, kjer deluje že 1.938 obratov raznih strok.

M. DROBEŽ

O OBREZOVANJU VINSKE TRTE

MARKO TAVČAR

Ob ugodnem vremenu, ko temperatura ne pade pod pet stopinj Celzija, lahko obrezujemo vse sadno drevje, trte in okrasne grmovnice. Naši dedje so trdili, da se drevje in trte obrezujejo v stari luni, okrasne rastline, ki naj bujno rastejo, še zlasti žive meje, pa ob mladi luni.

SPLOŠNO O OBREZOVANJU

Obrezovanje je pomembno opravilo, ker z njim urejemo rast in ohranjamo kakovost in konstantno rodno trt in sadnega drevja. Vsaka sorta zahteva sicer poseben pristop do tega dela, a globalna, splošna načela so za vse enako veljavna.

Rastline obrezujemo, da dosežemo tri učinke. Prvič, da jim damo določeno obliko, da jim zagotovimo potrebno zračnost in sončno svetlobo tudi v notranjosti krošnje, in tretjič da spodbujamo rast tako, da bo rastlina zdrava in bo dolgo rodila. Važno je tudi, da natančno opazujemo drevesa ali trte, ki jih obrezujemo. Zato je pomembno, da upoštevamo priporočila bolj izkušenih in da se naučimo osnovnih pravil obrezovanja, nato pa se vežbamo v tem, da se skušamo spomniti, kako je bila neka rastlina pred lanskim obrezovanjem, ker se bomo na ta način bolje spomnili storjenih napak ali pravih izbir. Važno je tudi, da si drevo ali trto natančno ogledamo, preden jo obrežemo, in da ugotovimo najbolj nujne posege; ko bodo te glavne rezi opravljene, pa bomo delo dokončali z bolj natančno rezjo, zato je važno, da si predstavljamo, kakšna bo rastlina po obrezovanju. Za te reze pa se odlo-

Silvan Bevčar, Trte 3, jedkanica in akvatinta - 1992

čimo tudi v zavesti in s predstavo, kako bo rastlina reagirala in kakšna bo zaradi tega čez leto dni, ko bomo ponovno stopili v sadovnjak ali vinograd, da bi obrezovali.

PRAKTIČNI NASVETI

Tokrat bi kratko spregovorili o obrezovanju vinske trte. Naši vinogradniki navadno nimajo večjih problemov z rezjo trsov. Glavno vprašanje se pojavlja že na začetku, ko se ljudje odločajo za vzgojno obliko. V zadnjih letih se tudi vinogradniki v naših krajih vračajo k dolgo poznemu in v želji po kvaliteti najprimernejšemu načinu vzgoje, se pravi k gojitveni obliki tako imenovanega Gyt sistema, se pravi eno ali dvokrako obliko s poševno navzdol vezanimi šparoni. Bolj priporočljiva je enošparonska oblika, ki je primernejša v gostih nasadih. Prednost te vzgojne oblike je v tem, da trt na ta način ne moremo preobremeniti.

Bodisi mladje kot grozdje imata tako možnost, da se

kar najlepše razvijeta in da grozdje doseže najboljšo sortno značilnost. V skrbi za kvaliteto je za vinogradnike vedno bolj važno, da čim manj obremenijo trse. Tudi zato se vse bolj uveljavlja načelo goste saditve, ker se na ta način ne zmanjša proizvodnja na hektar, ampak le na posamezno trto; rezultat pa je z vidika kakovosti gotovo boljši. Mnogi tudi težijo po tem, da bi izbrali čim bolj nizko gojitveno obliko, češ da s tem grozdje pridobi na kakovosti.

Osnovno pravilo pri obrezovanju pravi, da moramo pustiti trti najboljšo enoletno mladiko, se pravi enoletni les, ki bo tudi rodil. Ta enoletni rodni les poganja iz dvoletnega poganjka, ki je zrasel na tri ali večletnem starem lesu. Mladika, ki poganja neposredno iz starega lesa, ni rodna. Iz nje pa lahko vzgojimo rodni les za naprej. V tem primeru bomo tako jalo-vo mladiko prikrajšali na eno

ali največ dve očesi, ki jih bodo pognale mladike, ki bodo rodne. Osnovno pravilo tudi priporoča, da skušamo izbrati rodno mladiko čim bližje staremu lesu, da bi na ta način ohranili čim bolj obliko celotne trte in tudi dali izbrani mladiki najboljše pogoje za rast. Navadno bomo za vzgojni čep ali reznik izbrali mladiko, ki je kar se da blizu staremu lesu, vendar tako, da ne bi poganjki zasenčevali rodnega šparona. Tudi pri vezanju moramo biti pozorni, še zlasti pri nekaterih sortah, ki se rade lomijo. Navadno privezujemo šparon poševno navzdol.

Obrezovanje je izredno pomembno delo. Prav je, da ga opravimo čim bolj natančno, a brez pretiranega strahu, da bi kaj pogrešili. V primeru napake bomo opazovali, kako se je razvijala trta, za katero menimo, da smo jo slabo obrezali, in se bomo na napakah učili.

DRUŽINSKA POKOJNINA

EDI ŽERJAL

Družinsko pokojnino lahko prejmejo svojci umrlega upokojenca ali delavca, če je ob smrti zadostil naslednjim pogojem:

- da je plačal vsaj 15 let prispevkov ali da ima v zadnjih petih letih pred smrtjo tri leta prispevkov;

- pravico do družinske pokojnine ima preživeli zakonec. Zakoncu pritiče 60% pokojnine, ki bi jo prejemal umrli zakonec. To pokojnino lahko prejmejo otroci, ki niso še dopolnili 18. leta starosti, ali otroci, ki so dopolnili 18 let, če obiskujejo srednjo ali poklicno šolo. Če pa obiskujejo univerzo, jim pripada za dobo legalnega trajanja univerzitetnega študija, vendar v nobenem primeru ne prek 26. leta starosti. Če ima poleg otrok pravico tudi zakonec, pritiče vsakemu izmed otrok 20%.

Če pa imajo samo otroci pravico do pokojnine, pritiče vsakemu otroku 40%.

Če ni preživelega zakonca ali otrok, pritiče pokojni-

na preživelim staršem pod naslednjimi pogoji: da so dopolnili 65. leto starosti, da ne prejemajo nobene osebne pokojnine in da so v trenutku smrti v breme varovanja ali upokojenca. Starši, brat ali sestra prejmejo vsak 15% pokojnine, ki bi jo prejemal umrli.

Z zakonsko reformo z dne 1. septembra 1995 dalje, če ima preživeli zakonec osebne dohodke, višje od minimalne pokojnine, se mu družinska pokojnina zmanjša takole: za 25%, če osebni dohodki presegajo trikrat vsoto minimalne pokojnine; za 40%, če osebni dohodki presegajo štirikrat vsoto minimalne pokojnine; za 50%, če osebni dohodki presegajo petkrat vsoto minimalne pokojnine.

Za vsa potrebna pojasnila se lahko obrnete na Patronat E.P.A.C.A., ulica Donata 3 - Trst.

POSTOPEK, S KATERIM NADOKNADITI KATASTRSKI ZAOSTANEK

DAMJAN HLEDE

Znano je, da spada italijanski kataster med tiste urade, ki so najmanj učinkoviti. Predvsem v zadnjih letih se je nabral ogromen zaostanek nezaključenih zadev, prijavi itd. Že nekaj časa je v veljavi nov postopek za vpis sprememb urbanih zgradb v kataster, ki ga je uvedel ministrski odlok št. 701/94. Prej je bilo treba vsako spremembo ali novo zgradbo javiti ka-

tastru, ki je potem moral prenovljeni ali novi zgradbi določiti nov katastrski dohodek.

Da je prišlo do tega, pa so ponavadi minila leta, tako da so se kopičile gradbene spremembe in določitev katastrskega dohodka je postajala vedno težja. V tem času je veljal t.i. *domnevni dohodek* (rendita presunta), za katerega pa so bili potrebne - predvsem v primeru prenosa lastninskih ali drugih stvarnih pravic - številne birokratske obveznosti.

Nov postopek uvaja t.i. *predlagani dohodek*, ki ga dejansko, na podlagi svojih računov predlaga tehnik-projektant takrat, ko predstavi dokumente za katastrski vpis. Ta predlagani dohodek je pravno močan in veljavna za vse davčne in civilne učinke vse do takrat, ko ga katastrski uradi ne preverijo in potrdijo oz. spremenijo. Nov postopek velja seveda za nove prijave. Kaj pa s kupom starih nezaključenih prijavi, ki že leta ležijo na policah katastrskih uradov?

3. januarja letos je osrednje vodstvo italijanskega katastra objavilo okrožnico, ki predvideva, da se stare že prijavljene gradbene spremembe ali nove zgradbe, katerim ni bil še določen katastrski dohodek, lahko ponovno prijavijo s posebno proceduro, tako da bodo lahko tudi slednje deležne prednosti, ki jih uvaja postopek t.i. predlaganega dohodka.

KAKO REŠUJEMO PROBLEME?

DNEVNA RAZMIŠLJANJA ZELO USPEŠNIH LJUDI

GABRIJEL DEVETAK

Konec lanskega leta je pri Založbi Mladinska knjiga v Ljubljani izšla zanimiva knjiga z naslovom *Dnevna razmišljanja zelo uspešnih ljudi*, ki jo je napisal Stephen R. Covey in obsega 370 strani.

Avtor nam na zanimiv način v obliki navodil, anekdot in koristnih nasvetov od pravega do zadnjega koledarskega dne v letu naniza številne misli, ki nam lahko pomagajo obdržati moč v težkih in neprijetnih okoliščinah. Dnevno se srečujemo s številnimi težavami, problemi kakor tudi radostnimi trenutki. Avtorju je uspelo zbrati in objaviti tudi dogo-

divščine oziroma zanimive izreke in pregovore uglednih znanstvenikov, strokovnjakov, kot npr. Alberta Einsteina, ki je svoj čas izjavil, da pomembnih težav, s katerimi se spopadamo, ni mogoče rešiti na isti ravni razmišljanja, na kateri smo bili, ko smo jih ustvarili.

Avtor te knjige je milijonom bralcev po vsem svetu pomagal doseči poslovne uspehe in osebno zadovoljstvo. V tej knjigi nam s specifično pronicljivostjo prikazuje poti za pošteno, pokončno, uspešno življenje in človeško dostojanstvo. Po prebiranju vodil, ki so v knjigi, bomo dobili več zaupanja vase,

NOVI URNIKI TRGOVIN IN GOSTILN

V sredo, 22. t.m., je imela druga komisija deželnega sveta F-Jk avdicijo s stanovskimi in drugimi organizacijami v zvezi s predlogi za novi deželni zakon o uredbi trgovskih in gostinskih urnikov. Ta zakon naj bi posodobil doslej veljavnega in vzel na znanje velike spremembe, ki so prišle do izraza v omenjenih sektorjih tudi v naši deželi: porast velike distribucije, preustroj malih trgovskih obratov, pojav novih oblik gostinske ponudbe, od hitre kuhinje do nočnih pubov za mlade. Deželna vlada in svetovalec Giancarlo Castagnoli od Dinijeve liste sta pripravila osnutke v tem smislu, z osnovnimi smernicami, ki gredo v precejšnje liberalizacijo ter priznavajo več pristojnosti občinam. Temoraj na osnovi zakona določiti glavne okvire, v katerih lahko izberejo posamezni obrati najustreznejši urnik. Med raznimi organizacijami je s pri-

pombami nastopilo tudi Slovensko deželno gospodarsko združenje. Predsednik goriških gostincev Avgustin Devetak, tajnika tržaških trgovcev Egon Meden in gostincev Niko Tenzer organizacijski tajnik Davorin Devetak so se dotaknili raznih specifičnih plati, ki zadevajo oba sektorja. Izrazili so odprtost do sprememb, npr. pri širitvi urnika, tako da obrati pridejo naproti potrebam uporabnikov; prav tako so poudarili nujno, da deželna oblast naprej zajamči ravnovesje na trgu, da ne bi prevladala hegemonija velikih blagovnic nad težavami malih trgovin. Zastopniki slovenske stanovske organizacije so tudi predlagali, da bi zakon izrecno predvideval, naj občine pri sprejemanju odredb o urnikih slišijo mnenja vseh najbolj reprezentativnih organizacij na občinski ravni, ki so najbližje in najbolj poznajo krajevno stvarnost.

URŠKA HROVAT HUDO POŠKODOVANA

ERIK DOLHAR

V nedeljo štart svetovnega prvenstva v Sestrièresu

Ljubljanka Urška Hrovat (na sliki), najboljša slovenska smučarka v preteklih treh mesecih tekmovala za svetovni pokal in največji up na bližnjem svetovnem prvenstvu v Sestrièresu, si je nadeljskem veleslalomu v Cortini d'Ampezzo pri padcu strgala prednje križne vezi

desne noge. V teh dneh jo je v avstrijskem Schrunsu operiral dr. Schenk, eden največjih strokovnjakov na svetu za križne vezi; ta je v preteklih letih že uspešno operiral tudi Marca Girardellija, Anito Wachter in Mitjo Kunca. Nato čaka Urško približno petmesečni počitek, kar pomeni, da je zanjo sezone konec. Dr. Tomaž Šeruga, ki je Hrovatovo spremljal na skoraj dvehurnem pregledu v cortinski bolnišnici, je povedal, da "gre za tipično smučarsko poškodbo zadnjih let, ki je posledica nove tehnologije." Potem ko se je sekundo pred koncem nesrečnega nedeljskega nastopa ob predzadnjih vratih zgodilo najhuje, je bil Urškin obraz v ciljni areni spačen od pekoče bolečine. Nesrečni padec je objokana in razočarana tako opisala: "Predzadnjega zavoja nisem izpeljala. Nato mi je smučko zarobilo in se mi stemnilo pred očmi. Ko sem jih odprla in se zavedela, kaj se je zgodilo, sem ob sebi zagledala zaskrbljen obraz našega trenerja Jara Kalana, ki mi je šlo kar na jok. Vem, da so poškodbe sestavni del smučarskega športa in da so strgane vezi utrpeli domala vse naše smučarke. Toda zakaj se mi je to zgodilo prav pred svetovnim prvenstvom, najpomembnejšim letošnjim tekmovaljem, od katerega sem res veliko pričakovala?" Vodja ženske reprezentance Jaro Kalan pa je povedal: "Glede na posamezni organizem je lahko rehabilitacija tudi krajša od 5 mesecev, vendar Hrovatova tudi v primeru hitrejšega okrevanja v letošnji zimi ne bo nastopila. Tveganje bi bilo preveliko." Hrovatova bi na svetovnem prvenstvu v Sestrièresu branila bronasto kolajno v slalomu, ki jo je osvojila lani v Sierrri Nevadi. Članica SK Olimpije je bila v lanskem sezoni druga v skupnem seštevku slalomov za svetovni pokal, v karieri pa je v tej disciplini v svetovnem pokalu nanizala tri zmage.

MOŠKI V KITZBÜHELU

Moški del belega cirkusa se je konec tedna že 57-krat mudil v tem svetovno znanem avstrijskem zimskem središču, kamor je navadilo na desetisoče navijačev z vseh koncev sveta in poskrbelo za največji smučarski praznik svetovnega prvenstva. Fantje so se na vrtoglavi strmi in nevarni slavni proggi Streif najprej pomerili v smuku, ki ga je pričakovano osvojil največji favorit, Francoz Luc Alphand. V soboto in nedeljo pa smo na ciljni proggi Streifa opazovali smuk in slalom, ki sta veljala za kombinacijo in pokal Hahnenkamm. V smuku, v Avstriji najbolj priljubljeni disciplini, je prišlo do dvojne domače zmage: Alphanda sta tokrat prehitela Korošec Fritz Strobl in Werner Franz. Na tribuni častnih gostov so bili prisotni: bivši kancler Vranitzky, predsednik odbora avtonomne pokrajine Bocen Durnwalder, predstavniki Formule 1 Berger, Briatore in Benetton jr. ter bivši domači pilot Niki Lauda. Pomislite, da je celo on, ki je bil dolga leta vajen na visoko hitrost, najprej v dirkalnikih, sedaj pa v svoji letalski družbi, ob pogledu na strmino, po kateri so se fantje spuščali tudi do 150 km/h, izjavil, da morajo ti smukači imeti zvrhano mero poguma! Veselje za dvojno avstrijsko zmago se je v gneči slikovitega starega predela tega tirolskega gorskega bisera seveda nadaljevalo dolgo v noč. Na nedeljskem slalomu je prišlo do presenečenja, saj ni zmagal favorizirani doma-

čin Sykora, pač pa njegov rojak, že spet Korošec Super Mario Reiter. Plapolanje rdeče-belih zastav je bilo seveda spet nepopisno tudi zato, ker je Reiterju uspelo premagati Alberta Tombo... Nagrade je najboljšim slalomistom podelil Thomas Fogdøe, švedski slalomski as, ki ga je nesreča pred natanko tremi leti za vse življenje priklenila na voziček. Dnevi v Kitzbühelu, ko se je znova znašel v družbi smučarskih prijateljev, ki so ga povsod radostno pozdravljali, so mu prišli nadvse prav, kajti slišati je, da svojo žalostno usodo vse teže prenaša. Potem ko je lani obiskoval najboljšo svetovno specialiste v upanju, da mu bodo pomagali najti odrešitev katastrofalnih posledic poškodovane hrbtenice, se je moral letos dokončno sprijazniti z žalostno resnico, da mu ni pomoči.

Kombinacijo oz. pokal Hahnenkamm je osvojil lanski dobitnik svetovnega pokala Norvežan Lasse Kjus pred rojakom Kjetilom Andreem Aamodtom. Slovenci so se v slalomu kar dobro odrezali s 6. mestom Andreja Miklavca, 10. Jureta Koširja in 16. Reneja Mlekuža. Seveda pa je zanimanje sedaj uprto v svetovno prvenstvo; zato smo v slovenskem taboru vprašali, kakšne so njihove realne možnosti na tem najvažnejšem letošnjem tekmovalju.

JURE KOŠIR:

"Realne možnosti so nekje med petim in desetim mestom, če smo res zelo realni. Mislim pa, da sem lahko tudi boljši kot to. Lahko smo še vedno optimisti, saj vsak dan prinese zelo različne rezultate. Mogoče pa bomo tudi mi še letos na vrhu..."

ANDREJ MIKLAVC:

"Če bi me to vprašal pred enim tednom, bi bila verjetno stvar čisto drugačna, ker sem bil od novega leta do pred enim tednom precej bolan; temu so bili seveda podrejeni tudi rezultati, za katere mislim, da so lahko boljši. Vzel pa sem vse pozitivno in se s temi mislimi podal tudi naprej. Menim, da je uvrstitev v Kitzbühelu že znak, da ni vse tako slabo. Vesel sem, da bom pred svetovnim prvenstvom z dodatnim treningom lahko še utrdil svojo samozavest."

TONE VOGRINEC, DIREKTOR SLOVENSKE REPREZENTANCE:

"S poškodbo Urške Hrovat so šanse za medalje seveda minimalne. V moški konkurenci je toliko favoritov, da je težko računati na medaljo. Ostala dekleta so precej oddaljena od tega, kar je bilo možno za Urško. Kljub vsemu temu: če pomislimo, da je slalom vedno loterija in da imamo štiri močne slalomiste, bi se lahko tudi kaj nepredvidenega zgodilo!"

Bolje je torej, da na medalje ne računamo...

"Sedaj je to zelo težko; kljub vsemu pa ostanimo optimisti: Računajmo!"

PROGRAM PRVEGA DELA SVETOVNEGA PRVENSTVA:

- **nedelja, 2. februarja:** otvoritvena slovesnost (ob 19. uri);
- **ponedeljek, 3. februarja:** superveloslalom moški (ob 13. uri);
- **sreda, 5. februarja:** slalom ženske (ob 18. in 21. uri);
- **četrtek, 6. februarja:** kombinacijski smuk (ob 12.) in kombinacijski slalom moški (ob 18. in 21. uri);
- **petek, 7. februarja:** FIS LEGEND RACE, tekma smučarskih legend, od Tonija Sailerja, Vreni Schneider od Ingemarja Stenmarka in Hanni Wenzel.

AMATERSKI NOGOMET

ZARJA NAD VSEMI

V najvišjih amaterskih ligah, v katerih nastopajo domače enajsterice, je tokrat zmagala le bazovska Zarja, ki je gladko premagala Manzano v promocijski ligi. Tu je Sovodnjam Zadrudni kreditni banki uspelo remizirati na igrišču visokouvrščene Caprive. Proseško Primorje Adriaker je v važni tekmi za obstanek v isti ligi žal izgubilo z neposrednim tekmečem Flumignanom. V elitni ligi je štandreaška Juventina Radenska iztržila točko ekipi Centro Mobile. Kriška Vesna je po dolgi

pozitivni seriji v 1. amaterski ligi tokrat izgubila proti Opicini. V ligi nižje ne beležimo nobene zmage. Trebenski Primorec je doma porazil Pro Romans, tekma Breg - Domio je bila odložena, repenski Kras pa je po izenačenju z Medeo ostal prilepljen na dno 2. AL. Vsaj v 3. AL lahko zabeležimo poln izkupiček naših ekip. Doberdobska Mladost je nadaljevala s pozitivno serijo tudi proti Pavi-seju, podobno kot padriško-gropajska Gaja, ki je povsem nadigrala San Vito, kateremu je zadala kar 7 golov. Obe ekipi sta tako trdno priklenjeni na tretje mesto na lestvici svojih skupin. Druga postava Brega tokrat ni igrala.

NAMIZNI TENIS

KRAS GENERALI PRIČAKOVANO

Kot je bilo napovedano, smo konec tedna doživeli popoln uspeh zgoniških namiznoteniških igralk. V ženski A1 ligi je Kras Generali v samih 35 minutah odslovil Messino z neoporečnim 5-0. V ženski B ligi je Kras Corium z gladkim 5-0 nadigral solidne nasprotnice iz Arezza in se tako še približal napredovanju v višjo ligo. Kras Activa je v isti ligi dokazal, da je boljši od veronske Primavere. Slavila so tudi dekleta v C1 ligi in Kras A v ligi nižje.

DOMAČE SMUČANJE

FEBRUARJA TEČAJI SPDT

Smučarski odsek Slovenskega planinskega društva v Trstu tudi letos prireja začetniške in nadaljevalne smučarske tečaje za člane SPDT. Tečaji so običajno potekali januarja meseca, letos pa se bodo začeli 16. februarja v Ravasclettu in na Zoncolanu, kjer bodo društveni vaditelji na razpolago tudi 23. istega meseca. Tečaj se bo nadaljeval 2. marca na Trbižu, sklenil pa 9. marca spet na Zoncolanu. Obvezna je članarina FISL za sezono 96/97, ki letos znaša 30.000 lir. Zainteresirani se lahko vpišejo na sedežu ZSSDI v ul. sv. Frančiška 20/II v uradnih urah (tel. 6356 27) vključno do 31. januarja. Tečaji bodo potekali v skupinah z največ 8 člani pod vodstvom diplomiranih društvenih vaditeljev. Trajali bodo po dve uri vsako nedeljo. SPDT-jevci prirejajo tudi tečaj snowboarda. Izvedba in cena tečaja sta odvisni od števila udeležencev. Tečajniki morajo biti zaradi zavarovalnine in odgovornosti obvezno včlanjeni v FISL (Italijanska smučarska zveza).

Odhod avtobusov bo točno ob 6.30 izpred sedeža RAI, ul. F. Severo. Člani in tečajniki imajo popust na dnevnih kartah. Pri vpisovanju je obvezna izkaznica SPDT s poravnano letošnjo članarino. Organizator si pridržuje pravico, da po potrebi spremeni pravilnik in datume izletov.

POKAL PRIJATELJSTVA TREH DEŽEL

V nedeljo, 2. februarja, bo na Starem vrhu pri Škofji Loki tradicionalni smučarski Pokal prijateljstva treh dežel, ki bo letos že deseti na vrsti. Jubilejno tekmovalje bodo skupaj priredili Smučarski klub Devin, SK Snežnik iz Ilirske Bistrice in ŠD Šentjanž iz avstrijske Koroške. Start prvega teka veleslalom bo ob 10. uri. Pomerili se bodo v dvanajstih kategorijah od najmlajših super baby (letnik 1990 in mlajši) do superveteranov (letnik 1941 in starejši), in to v ženski in moški konkurenci. Najboljša društva in posamezniki bodo nagradieni, pri čemer bo prouvvrščeno društvo prejelo prehodni pokal prijateljstva.

KOŠARKA

KONČNO PRAVI JADRAN, POPOLN USPEH V D LIGI

FOTO KROMA

Naša združena ekipa je v soboto končno zaigrala, kot zna. Pred sicer maloštevilno publiko je premagala ekipo Oderza, ki ima najboljši napad v B ligi in zaseda tretje

mesto na lestvici. Odlična je bila igra še zlasti v drugem polčasu. Od posameznikov bi tokrat omenili oba Kristjana, Areno in Rebulu ter vedno borbenega Marka Hmeljaka, po zaslugi katerega so si Jadranci na polovici drugega polčasa priigrali odločilno prednost. Zmaga je še zlasti pomembna za vzdušje v ekipi. Jadran sedaj čakata dve zaporedni gostovanji v Monzi in Collegnu.

V D ligi tokrat beležimo popoln uspeh naših peterk. Bor Radenska in Dom Agost Rest Rob Roy sta z zmagama nad ekipama Aclija obdržala stik z vrhom lestvice, ki je zaenkrat v rokah Santosa, od katerega pa ločita naše le dve točki. Zmagala sta tudi Cibona Pref. Marsich in Kontovel, ki sta bila boljša od Grada oz. Artea.

ODBOJKA

SUPER IMSA KMEČKA BANKA IN KOIMPEX

Valu (na sliki BUMBACA) je uspel podvig: Matej Černic in ostali so namreč na domačih tleh gladko porazili še nepremagano Isolo in tako napravili odločilni korak do napredovanja v B1 ligo. Goričani so vodilni ekipi v B2 ligi dali pravo lekcijo odbojke. Odlično pa so se tokrat izkazali tudi Slogaši Koimpexa, ki so v gosteh po tie-breaku strli odpor šesterke Mec & Gregorys in se tako približali obstanku v ligi. V ženski konkurenci iste lige je združena ekipa Koimpexa pričakovano izgubila v Noventi, naše pa so močnejšim nasprotnicam nudile soliden odpor. V moški C1 ligi je Soča Sobema tudi v Livenzi ostala praznih rok podobno kot obe naši predstavnici v ženskem delu te lige. Olympia Kmečka banka K2 sport pa se lahko potolaži z dejstvom, da se je v vodilnim Sartorijem enakovredno borila vse do končnega poraza. Izgubile so tudi odbojkarice La Gorziane Zadrudne kreditne banke, njihov poraz pa je bil bolj gladek od tistega, ki so ga utrpeli igralke Olympie, čeprav iz končnega

FOTO BUMBACA

izida 3-0 obeh tekem to ni povsem razvidno. V D ligi so s 3-0 izgubili tako Espegovci kot Slogašice, za katere pa je gladek poraz na tleh Virtusa prehuda kazena.

Odbojarski pregled zaključimo z novico, da so mladinke Koimpexa prve finalistke svojega prvenstva. Tudi v povratnem polfinalu so namreč povsem nadigrale Alturo. Odločitev o tem, kdo bo letošnji pokrajinski prvak, bo padla prihodnji mesec, ko bo Koimpexov nasprotnik po vsej verjetnosti večni tekmeč Bor, ki pa mora še odigrati obe polfinalni tekmi proti šesterki Sant' Andrea.

ED

ZDRUŽILI SMO VEC GLASOV V NOVI GLAS

PRIMORSKI TEDNIK

✓ *Pokloni sebi in prijateljem
naročnino na
Novi glas*

LETNA NAROČNINA:

ITALIJA in SLOVENIJA 65.000 LIR,
INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA
POŠTA 120.000 LIR.

NAVODILO ZA NAROČNIKE:

Obrazec izrežite ali fotokopirajte,
izpolnite ga v vseh delih in ga pošljite
po pošti ali osebno prinesite na tržaško
oz. goriško upravo Novega glasa -
Zadruga Goriške Mohorjeve.

ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 / 533177, FAX 0481 / 536978
34133 TRST, UL. DONIZETTI 3
TEL. 040 / 365473, FAX 040 / 775419

NAROČAM SE

NAROČITE SE LAHKO TUDI PO TELEFONU

IME IN PRIIMEK

NASLOV

DATUM

PODPIS

NAROČAM PRIJATELJA

IME IN PRIIMEK

NASLOV

DATUM

PODPIS NAROČNIKA

NOVI
GLAS

*primorski
tednik*